

Довідник поліцейського

Катерина Борисівна Левченко Сергій Сергійович Чернявський Довідник поліцейського

*Текст предоставлен правообладателем
http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=33407185
Довідник поліцейського: Фоліо; Харків; 2018
ISBN 978-966-03-7983-1*

Аннотація

Книга призначена для працівників усіх структурних підрозділів Національної поліції України, курсантів, студентів та слухачів навчальних закладів системи МВС України, адвокатів та юристів, які цікавляться правоохоронною діяльністю. В книзі сформульовано практичні поради та типові алгоритми дій працівників поліції при отриманні інформації про виявлення або виявленні найбільш поширених видів правопорушень та злочинів. Надано інформаційний блок для організації необхідної взаємодії поліцейських з органами місцевої влади, службами соціального захисту та підтримки населення та громадськими організаціями; поради щодо надання первинної медичної та психологічної допомоги. Наскрізною ідеєю книги є дотримання прав людини як наріжного принципу діяльності сучасної української поліції.

Содержание

ПРИСЯГА ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ	8
1. ПІДГОТОВКА ДО НЕСЕННЯ СЛУЖБИ	9
1.1. Правова основа та принципи діяльності поліції	9
1.2. Що необхідно знати, заступаючи на службу	11
1.3. Зовнішній вигляд та екіпірування (спорядження) поліцейського, який заступає на службу	14
2. ПОРЯДОК І ПРАВИЛА СПІЛКУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	17
2.1. Загальні правила спілкування	17
2.2. Особливості спілкування з окремими категоріями громадян та ЗМІ	23
2.2.1. Спілкування з іноземцями	23
2.2.2. Спілкування з особами, які користуються дипломатичним імунітетом	26
2.2.3. Спілкування з народними депутатами України	28
2.2.4. Спілкування з людьми з особливими потребами	31
2.2.5. Спілкування з представниками засобів масової інформації	33

3. НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	39
3.1. Ознаки клінічної та біологічної смерті	39
3.2. Підтримка життєдіяльності дорослої людини (Алгоритм АВС)	40
3.2.1. Серцево-легенева реанімація (СЛР)	41
3.3. Домедична допомога в разі кровотеч	49
3.4. Домедична допомога в разі травм	56
3.4.1. Поранення грудної клітки	56
3.4.2. Перша допомога при травмах живота	60
3.4.3. Вогнепальна рана	61
3.4.4. Поранення обличчя і шкіри голови	62
3.4.5. Рани шиї	63
3.4.6. Ніс, підборіддя, вуха	64
3.4.7. Переломи та їх іммобілізація	65
3.4.8. Травми плеча та передпліччя	67
3.4.9. Перелом ключиці	68
3.4.10. Перелом ребер	70
3.4.11. Травми тазових кісток	71
3.4.12. Перелом стегна	72
3.4.13. Травми коліна	73
3.4.14. Вивих	73
3.4.15. Травма шийного відділу хребта	74
3.4.16. Травми хребта	76
3.4.17. Травма голови	78
3.5. Особливі ситуації. Інші невідкладні стани	80

3.5.1. Опіки	80
3.5.2. Утоплення	84
3.5.3. Загальні принципи допомоги постраждалим з отруєннями	85
3.5.4. Ураження електричним струмом	86
3.5.5. Надання допомоги вагітним. Особливості СЛР у вагітних	87
3.5.6. Інсульт	88
3.5.7. Судомний напад (епілепсія)	89
3.5.8. Інфаркт	90
3.6. Шок і різновиди шоків	91
3.7. Допомога при пологах поза лікувальним закладом	94
3.8. Деблокування постраждалих	97
3.8.1. Деблокування постраждалих з автомобіля	97
3.8.2. Деблокування постраждалих з-під завалів	99
3.9. Переміщення постраждалих	101
3.10. Транспортування постраждалих	106
3.10.1. Положення постраждалого при транспортуванні в залежності від типу травмування	107
3.11. Перша психологічна допомога	110
4. ПРЕВЕНТИВНІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ ТА ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА	116

4.1. Перевірка документів особи	116
4.2. Опитування особи	119
4.2.1. Опитування особи, яка звернулася до поліції із заявою про скоєне правопорушення	121
4.3. Поверхнева перевірка	123
4.4. Зупинення транспортного засобу	127
4.5. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію	130
4.6. Обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю	132
4.7. Проникнення до житла чи іншого володіння особи	138
4.8. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи	141
4.9. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису	145
4.10. Поліцейське піклування	148
4.11. Затримання та доставлення правопорушника або особи, яку підозрюють у вчиненні злочину	152
5. ТАКТИКА ДІЙ У ТИПОВИХ СИТУАЦІЯХ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ	160
5.1. Основи патрулювання та модель	160

застосування сили	
5.1.1. Застосування континіуму сили	160
5.1.2. Рівні опору	164
Кінець ознакомительного фрагмента.	165

**С. С. Чернявський,
К. Б. Левченко**
Довідник поліцейського

**ПРИСЯГА
ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ**

«Я (прізвище, ім'я та по батькові), усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю вірно служити Українському народові, дотримуватися Конституції та законів України, утілювати їх у життя, поважати та охороняти права і свободи людини, честь держави, з гідністю нести високе звання поліцейського та сумлінно виконувати свої службові обов'язки».

1. ПІДГОТОВКА ДО НЕСЕННЯ СЛУЖБИ

1.1. Правова основа та принципи діяльності поліції

У своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України, Законом України «Про національну поліцію» та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами¹.

Принципи діяльності поліції:

- верховенство права;
- дотримання прав і свобод людини;
- законність;
- відкритість і прозорість;

¹ У пам'ятці термін «поліцейський» вживається за існуючою традицією виключно в чоловічому роді, але має відношення не тільки до чоловіків-поліцейських, але й жінок-поліцейських.

- політична нейтральність;
- взаємодія з населенням на засадах партнерства;
- безперервність.

1.2. Що необхідно знати, заступаючи на службу

Заступаючи на службу, поліцейський має знати:

- поставлені завдання та порядок їх виконання;
- оперативну обстановку та особливості несення служби на маршруті (посту);
- права та обов'язки поліцейського, норми права, які регулюють діяльність поліцейського;
- правила застосування зброї та спеціальних засобів;
- розміщення найближчих нарядів поліції, військових нарядів і громадських формувань;
- порядок підтримання зв'язку з черговим територіально-го органу Національної поліції, іншими нарядами;
- прикмети розшукуваних злочинців, викрадених речей та автотранспорту;
- місця можливого вчинення правопорушень, збуту наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, появи злочинців, інших правопорушників;
- осіб, які перебувають під адміністративним наглядом поліції, раніше судимих та осіб, що зловживають спиртними напоями та наркотичними речовинами, і встановлені для них обмеження;
- місце знаходження в районі маршруту (поста) відділення зв'язку, банківських установ та інших сховищ цінностей;

– розміщені в районі маршруту (поста) парки, сквери, стадіони, їдальні, кафе, пивні бари, ресторани, дискотеки, кіно-театри, готелі, ринки, вокзали, пристані, дитячі заклади та інші місця масового відпочинку громадян;

– місця компактного проживання або перебування іноземних громадян та осіб без громадянства;

– місця можливого збуту викрадених речей (ломбарди, комісійні магазини тощо);

– час початку та закінчення роботи розміщених у районі великих промислових підприємств та установ, транспорту, а також режим роботи торговельних і видовищних закладів, час їх інкасації;

– місцезнаходження органів державної влади, правоохоронних органів, установ, підприємств, штабів громадських формувань, найближчих лікарень, поліклінік, аптек, місць збереження наркотичних речовин, а також розташування приладів охоронно-пожежної сигналізації;

– трамвайні, автобусні й тролейбусні маршрути та їх найближчі зупинки, станції метро, стоянки автомобілів і таксі в зоні маршруту (поста);

– прилеглі до маршруту (поста) вулиці, провулки, площі, прохідні двори та інші шляхи найкоротшого руху на випадок переслідування злочинців, можливі місця збуту наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Перед заступанням на службу з поліцейським проводиться цільовий інструктаж з питань дотримання заходів безпеки

при поводженні зі зброєю.

1.3. Зовнішній вигляд та екіпірування (спорядження) поліцейського, який заступає на службу

Поліцейський повинен мати охайний зовнішній вигляд і справне спорядження, не порушувати правила носіння однострою. На однострої поліцейського має бути розміщено нагрудний знак із чітким зазначенням його спеціального жетона.

Поліцейському заборонено знімати з однострою чи приховувати нагрудний знак, а також будь-яким іншим чином перешкоджати прочитанню інформації на ньому або фіксуванню її за допомогою технічних засобів.

Спорядження поліцейського:

- 1) службове посвідчення;
- 2) картка маршруту (поста);
- 3) табельна зброя з двома спорядженими магазинами;
- 4) спеціальні засоби та засоби індивідуального захисту;
- 5) тактичний ремінь;
- 6) портативний (нагрудний) відеореєстратор;
- 7) мобільні пристрої радіозв'язку;
- 8) мобільний телефон;
- 9) бланки процесуальних документів;

- 10) чисті аркуші паперу (формат А 4);
- 11) ручка;
- 12) олівець;
- 13) лінійка;
- 14) блокнот;
- 15) стрічка (сигнальна стрічка) для огороження місця події;
- 16) ліхтар;
- 17) дальномір;
- 18) сумка;
- 19) індивідуальний пакет (аптечка);
- 20) покривало поліетиленове.

Під час виконання службових обов'язків поліцейський повинен мати при собі:

- 1) табельну зброю з двома спорядженими магазинами;
- 2) кайданки;
- 3) рацію;
- 4) кийок;
- 5) засоби, споряджені речовинами сльозогінної і дратівної дії;
- 6) нагрудна камера.

Вказані засоби поліцейський повинен носити на спеціальному тактичному ремені.

Залежно від поставлених завдань поліцейський (патрульний) екіпірується іншими спеціальними засобами, а також

автоматичною вогнепальною зброєю.

2. ПОРЯДОК І ПРАВИЛА СПІЛКУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

2.1. Загальні правила спілкування

Поліцейський повинен бути ввічливим і тактовним, звертатися до громадян лише на «Ви», незалежно від їх віку, статі, соціального становища, етнічного походження тощо, вимоги і зауваження викладати в переконливій формі, не вживати слів та не вдаватися до дій, які можуть образити честь і гідність громадян. Має бути спокійним, витриманим і розсудливим.

Поліцейський повинен:

– Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук (ст. 18 Закону України «Про Національну поліцію»);

- висловлювати свої зауваження та вимоги в коректній і переконливій формі, якщо потрібно, спокійно, без роздратування повторити і роз'яснити зміст сказаного;
- вислухати пояснення або питання громадянина уважно, не перебиваючи, виявляючи доброзичливість і повагу до співрозмовника;
- ставитися з повагою до громадян, бути уважними до них, не дозволяти дискримінаційних дій та висловлювань, враховувати індивідуальні потреби осіб з інвалідністю, осіб похилого віку, вагітних жінок, дітей тощо.

При спілкуванні з громадянами виявляти витримку і бути

готовим:

– до поведінки, яка виходить за етичні рамки з їх боку, у тому числі й до проявів агресії, здійснення опору та можливого нападу;

– до надання їм першої психологічної та першої домедичної і медичної допомоги (у тому числі направлення до закладу охорони здоров'я).

У спілкуванні з громадянами з боку поліцейського неприпустимі:

– будь-які висловлювання і дії дискримінаційного характеру за ознаками статі, віку, раси, національності, мови, громадянства, соціального, майнового або сімейного стану, політичної чи релігійної належності, зовнішності, стану здоров'я, сексуальної орієнтації тощо;

– надмірний тон, грубість, некоректність зауваження, пред'явлення неправомірних, незаслужених звинувачень, сексуальні домагання;

– погрози, образливі вирази, репліки, знаки, в тому числі сексуального характеру;

– суперечки, дискусії та дії, що перешкоджають нормальному спілкуванню або провокують протиправну поведінку;

– необґрунтовані перевірки паспортів та інших документів.

Поліцейському рекомендується не сприймати на свій рахунок образливих зауважень, недоречних жартів, глузувань,

висловлених на вулицях і в громадських місцях.

УВАГА!

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

Неприпустимими є: грубість, зверхність, іронічність, саркастичне чи неввічливе формулювання зауважень, вирази та репліки, що ображають людську гідність, погрози, повчання, несправедливі звинувачення, дискримінаційні та сексистські вислови та поведінка, загрозливі жести й знаки.

Порядок звернення до особи:

- привітатись, приклавши праву руку до головного убору;
- відрекомендуватися (назвати прізвище, посаду, спеціальне звання);
- пред'явити на вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією.

цією, не випускаючи його з рук;

- спитати: «Як я можу до вас звертатися?»
- аргументувати причину звернення;
- уважно вислухати пояснення особи;
- у межах компетенції вжити заходів реагування (зробити попередження, скласти протокол про адміністративне правопорушення тощо).

Якщо особа на зауваження реагує збуджено, поліцейський повинен:

- витримати паузу (дати заспокоїтись);
- дати можливість висловити причину збудження;
- висунути вимогу щодо пояснення її неправомірних дій;
- пояснити недопустимість такої поведінки з посиланням на відповідні нормативно-правові акти;
- у разі продовження протиправних дій особою попередити про можливе застосування до неї поліцейських заходів примусу;
- тільки після цього може бути прийнято рішення про складання протоколу, накладення штрафу на місці, доставляння порушника до органу (підрозділу) поліції або можливість обмежитись зауваженням;
- зауваження правопорушникам, які мають при собі дітей, по можливості, робиться так, щоб діти цього не чули. З підлітками поліцейські повинні поводитися так само ввічливо, як і з дорослими. Зауваження дітям робляться з урахуван-

ням їх психології і рівня розвитку.

Приклади звернення до особи:

Варіант 1:

«Бажаю здоров'я. Сержант поліції Дронь. У місті тривають оперативні заходи, пред'явіть, будь ласка, ваші документи».

Якщо громадянин має бажання пересвідчитись у наявності службового посвідчення: «Будь ласка, моє службове посвідчення».

Після перевірки: «Дякую, вибачте за незручності, усього найкращого».

Варіант 2:

«Бажаю здоров'я. Старший сержант поліції Онопенко. Ви порушили ч. 1 ст. 175 Кодексу України про адміністративні правопорушення: курили на зупинці громадського транспорту, що заборонено законом. Пред'явіть, будь ласка, ваші документи».

Якщо громадянин має бажання переконатись у наявності службового посвідчення: «Будь ласка, моє службове посвідчення».

2.2. Особливості спілкування з окремими категоріями громадян та ЗМІ

2.2.1. Спілкування з іноземцями

У спілкуванні з іноземцями, особами без громадянства, біженцями та особами, які потребують додаткового або тимчасового захисту, поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами, поважати гідність особи і виявляти до неї гуманне ставлення, захищати права людини, урахувати особливості расової та національної належності, громадянства, віку та мови, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань.

У разі необхідності роз'яснити правила поведінки та правила перебування на території України. Не рекомендується обговорювати питання політики, діяльності органів державної влади, у тому числі поліції.

Поліцейський повинен:

- при зверненні до особи встановити, чи розуміє вона українську мову, а якщо ні, то які мови розуміє.
- якщо знає українську мову – продовжити спілкування українською;

– якщо не знає української мови, але знає таку, на якій може спілкуватися і поліцейський, перейти при можливості на мову, зрозумілу іноземцеві, знизити темп мовлення, активно інтонувати, виділяти логічні наголоси;

– якщо іноземець та поліцейський не мають можливості спілкування в силу відсутності спільної мови – встановити, чи є поруч хтось, хто міг би перекласти суть розмови. Наприклад, супутник затриманої особи. Якщо посередника не знайшлося, перейти на мову жестів та/чи продовжити спілкуватися (переклад) за допомогою гаджетів.

– перевірити документи. За потреби доставити особу до територіального органу поліції, викликати перекладача.

Під час перевірки поліцейський має:

- поводитись з документами бережно. Якщо в документі знаходяться гроші, будь-які записки та інші папери або цінності, запропонувати власникові самому вилучити їх звідти;
- звернути увагу на відповідність наявної в документі фотокартки та особи громадянина, правильність заповнення усіх реквізитів, цілісність захисної сітки документа, строк

його дії, на відмітку щодо реєстрації та інше;

– вжити застережних заходів при перевірці документів у особи, що підозрюється у вчиненні правопорушення. З цією метою рекомендується стояти на півоберта праворуч від того, кого перевіряють, на безпечній відстані від нього та пильно стежити за ним;

– перевірку проводити на деякій відстані від сторонніх громадян, а якщо є можливість – в найближчому службовому приміщенні дільничного офіцера поліції або громадському пункті охорони публічної безпеки і порядку.

2.2.2. Спілкування з особами, які користуються дипломатичним імунітетом

Поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами, враховуючи водночас привілеї осіб із дипломатичним імунітетом:

– особиста недоторканність;

– недоторканність використовуваних ними транспортних засобів, які офіційно належать представництвам (консульствам);

– імунітет від кримінальної, цивільної, адміністративної юрисдикції України;

– право підняття на транспортному засобі національного прапора тощо.

Дії в разі виявлення правопорушення, учиненого особою з дипломатичним імунітетом:

– повідомити про подію чергового територіального органу

Національної поліції;

- вжити заходів щодо припинення правопорушення;
- записати номер та вид документа особи, який підтверджує її дипломатичний імунітет;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

2.2.3. Спілкування з народними депутатами України

Під час спілкування з народними депутатами України поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами та:

– на вимогу народних депутатів, інших посадових осіб пред'явити службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук;

– пересвідчитись, що це народний депутат (перевірити наявність депутатського посвідчення та нагрудного знака народного депутата України);

– вислухати заяву (інформацію) та, якщо це не суперечить вимогам правил несення служби, ужити відповідних заходів, доповівши про це старшому начальникові.

Приклади звернення до народного депутата:

Варіант 1:

«Бажаю здоров'я. Сержант поліції Дронь. Ваші вимоги є законними, однак не належать до моєї компетенції, я обов'язково доповім про них старшому начальникові. Якщо моя відповідь вас не задовольнила, ви можете звернутися до старшого начальника, який перебуває... (назва вулиці, площі, приміщення тощо)».

Якщо дії або заяви народного депутата України суперечать вимогам законодавства щодо несення служби, працівник поліції зобов'язаний негайно доповісти про це старшому начальникові й далі діяти за його вказівкою.

Варіант 2:

«Бажаю здоров'я. Сержант поліції Дронь. Ваші вимоги є незаконними й суперечать Кодексу України про адміністративні правопорушення (Кримінальному кодексу України – доцільно визначити відповідну статтю). Якщо ви не припините свої дії, я змушений буду доповісти старшому начальникові та скласти відповідний рапорт. Якщо моя відповідь вас не задовольнила, ви можете звернутися до старшого начальника, який перебуває... (назва вулиці, площі, приміщення тощо)».

2.2.4. Спілкування з людьми з особливими потребами

Під час спілкування з людьми з особливими потребами поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами.

а) з людиною у візку:

- не можна самовільно без дозволу котити візок;
- при спілкуванні обличчя співрозмовників мають бути на одному рівні (треба присісти або сісти поруч на стільці);
- при спілкуванні з людиною в кріслі-візку, яка є разом із супроводжуючою її особою, потрібно в першу чергу звертатися і розмовляти з нею, а не із супроводжуючою особою;
- часто люди у візку бояться звертатися про допомогу. Треба зробити крок назустріч і спитатися – чим можна допомогти. Допомога має бути ненав'язливою і не надмірною;

б) з людиною з вадами слуху і мови:

- при розмові з нечуючими необхідно дивитися безпосередньо на співрозмовника, повільно і чітко промовляти слова із виразною мімікою. Важливо, щоб джерело світла не було за вашою спиною, бо в такому випадку ваше обличчя буде затінене;

– необхідно мати можливість спілкуватися за допомогою переписки: мати листки паперу, блокнот, ручку/олівець тощо. Звичайно, треба писати читабельним почерком, не фор-

мулювати довгих фраз;

– не затемнювати обличчя, особливо уста, і не закривати його руками, волоссям тощо;

– щоб привернути увагу людини, яка не чує, необхідно торкнутися її злегка за плече або помахати до неї рукою. Починати розмову після того, коли вас помітили. Кричати не варто;

– якщо нечуюча людина користується послугою сурдоперекладача, то при спілкуванні необхідно дивитися на того, хто звернувся за послугою. Тобто, на нечуючу людину, а не на перекладача;

в) з людиною з вадами зору:

– спілкуючись із незрячою людиною, необхідно представитися хто ви, які маєте повноваження, після чого запитати – чим допомогти;

– при супроводі у приміщенні необхідно попереджувати про перешкоди, які є на шляху, наприклад: «зараз будуть сходи, двері з порогом тощо». При можливості озвучувати інформацію про оточення;

– якщо незрячу людину припровадили до кабінету службової особи, необхідно інформувати, куди її привели, назвати цю людину й інших присутніх;

– якщо збираєтеся читати, попередьте про це;

УВАГА!

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

- не можна замінювати читання будь-якого документа його переказом, особливо, якщо при цьому треба поставити підпис;
- не можна тягнути незрячу людину за собою. Треба попередити про необхідність руху та чітко пояснити – куди потрібно прямувати;
- під час спілкування з людьми з особливими потребами поліцейський повинен дотримуватись заходів особистої безпеки.

2.2.5. Спілкування з представниками засобів масової інформації

У разі звернення представника засобів масової інформації

поліцейський повинен:

- діяти за загальними правилами спілкування з громадянами;
- під час забезпечення публічної безпеки і порядку на місці події не повинен приховувати своє обличчя від відеокамер та боязко ухилятися від спілкування з журналістами;

- утриматись від висловлювання власних міркувань;
- пояснити, хто уповноважений коментувати конкретні події, та надати контактні дані відповідної особи.

УВАГА!

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ РОЗГОЛОШЕННЮ
ВІДОМОСТІ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ДЕРЖАВНУ АБО
СЛУЖБОВУ ТАЄМНИЦЮ!

Приклад відповіді на звернення:

«Бажаю здоров'я! Капрал поліції Мирний. Ми несемо службу із забезпечення публічної безпеки і порядку. За більш детальною інформацією вам доцільно звернутися до старшого начальника, який перебуває...»

У разі, коли представник засобів масової інформації перешкоджає виконувати функціональні обов'язки, поліцейський має повідомити, що згідно зі ст. 36 «Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію» Закону України «Про національну поліцію»:

– поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення;

– поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей;

– повідомити представникові засобів масової інформації, що його дії можуть бути кваліфіковані як перешкодження діяльності поліцейського;

– поінформувати безпосереднього начальника або чергового територіального органу Національної поліції;

– озвучити журналістові його право оскаржити дії працівника поліції до вищого органу, прокуратури чи суду.

Приклад звернення до працівника засобів масової інформації:

«Бажаю здоров'я! Капрал поліції Мирненко. Ми несемо службу із забезпечення публічної безпеки і порядку. Ваші дії перешкоджають виконанню обов'язків працівників поліції. негайно припиніть свої протиправні дії. Інакше, відпо-

відно до Закону України «Про Національну поліцію», щодо вас буде застосовано превентивні поліцейські заходи».

Документом, який підтверджує повноваження представника засобів масової інформації, може бути:

- редакційне посвідчення;
- посвідчення журналіста, видане Національною спілкою журналістів України;
- посвідчення журналіста, видане медіа-профспілкою;
- акредитаційна картка;
- прес-картка інших журналістських, зокрема міжнародних, організацій.

УВАГА!
ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

ПІД ЧАС КОНТАКТУВАННЯ З
ПРЕДСТАВНИКАМИ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ

ІНФОРМАЦІЇ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО:

- несанкціоновано вилучати засоби фото-, відео-, аудіо-запису та відповідні носії інформації;
- перешкоджати їх законній діяльності (закриття об'єктива, вимкнення камери тощо);
- самостійно приймати рішення щодо обмеження доступу журналіста до місць, відвідування яких дозволено законодавством.

Приклад відповіді на запитання:

«Беремо участь у забезпеченні публічної безпеки і порядку під час проведення... (назва заходу). Завданням підрозділу є недопущення порушень публічної безпеки і порядку на вулиці... (назва вулиці, площі, приміщення тощо). За детальною інформацією звертайтеся до старшого начальника, який перебуває... (контактні дані)».

3. НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

3.1. Ознаки клінічної та біологічної смерті

Біологічна смерть – це незворотне припинення життєдіяльності організму, яке настає після клінічної смерті.

Клінічна смерть – це такий стан організму, який виникає протягом декількох (3 – 5) хвилин після зупинки дихання та кровообігу, коли зникають всі зовнішні прояви життєдіяльності. У цьому стані зовнішніх признаков смерті організму (відсутність серцевих скорочень, самостійного дихання, рефлексів на зовнішні дії) зберігається потенційна можливість відновлення його життєвих функцій за допомогою методики реанімації.

3.2. Підтримка життєдіяльності дорослої людини (Алгоритм АВС)

Це комплекс реанімаційних дій, які сприяють насиченню киснем життєво важливих органів (мозку, серця).

Підтримка життєво важливих функцій для запобігання біологічної смерті постраждалого до прибуття медичних працівників.

3.2.1. Серцево-легенева реанімація (СЛР)

СЛР включає в себе всі елементи реанімації без обладнання, зроблені однією або декількома особами, що надають першу допомогу постраждалим із зупинкою дихання та серця.

Елементи СЛР:

- власна безпека;
- первинна оцінка;
- (А) забезпечення прохідності дихальних шляхів;
- (В) перевірка дихання;
- (С) компресія грудної клітки. Вентиляція дихальних шляхів.

Власна безпека (ризика рятувальника):

- оцінка безпеки місця події;
- оцінка безпеки при наданні допомоги;
- уникнення зовнішніх небезпек;
- транспорт, електрика, газ, вода;
- туберкульоз, гепатит В або С. Вважати всіх постраждалих потенційно хворими на гепатити та ВІЛ.

Оцінка стану постраждалого

Запитати: «Ви в порядку?», при відсутності відповіді потрусити за плечі (а).

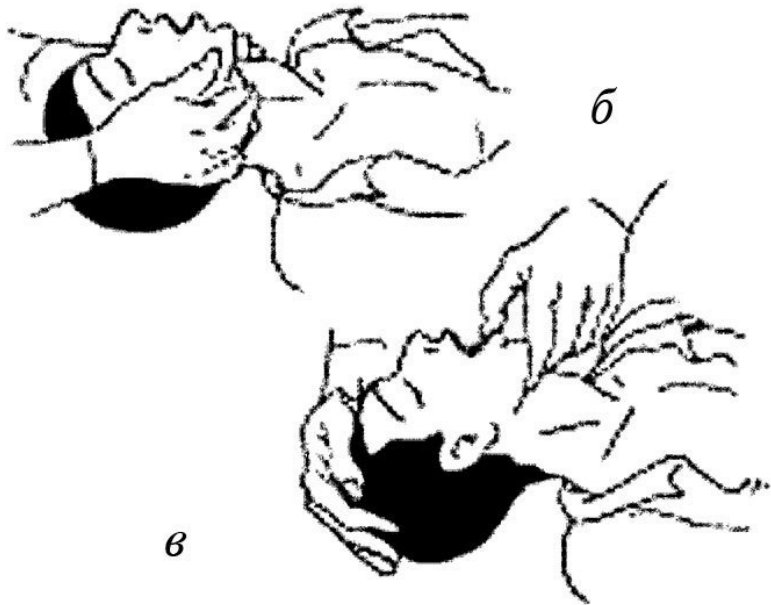

a

Якщо постраждалий реагує, продовжити його оцінку.

Якщо постраждалий не реагує:

- гукайте на допомогу;
- покладіть постраждалого на спину;
- (А) відкрийте дихальні шляхи;
- гіперекстензія голови, піднімаючи щелепу (б).

При підозрі на ушкодження шийного відділу хребта:

- висунути щелепу (в):

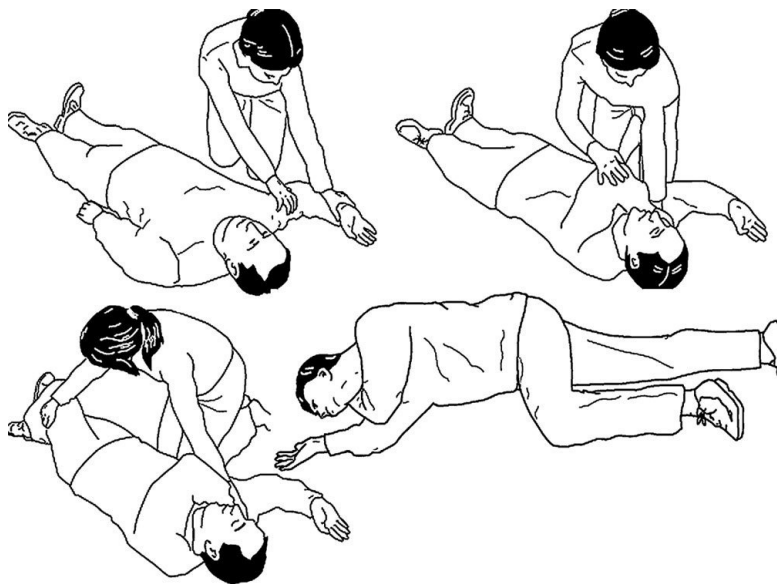
- звільніть ротову порожнину та дихальні шляхи від сторонніх тіл;
- (В) перевірте дихання (**бачу, чую, відчуваю**);
- слідкуйте за рухами грудної клітки;
- прислухайтеся до дихання;
- відчуйте подих щокою.

За 10 секунд має бути 2 – 3 подихи.

Якщо постраждалий дихає нормально:

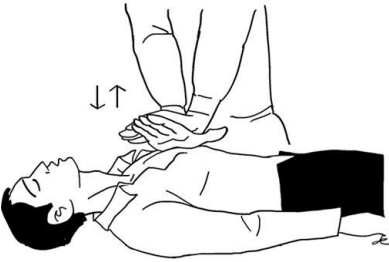
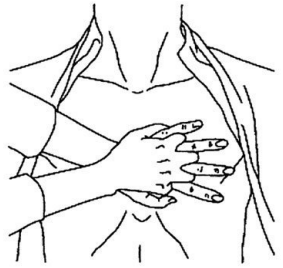
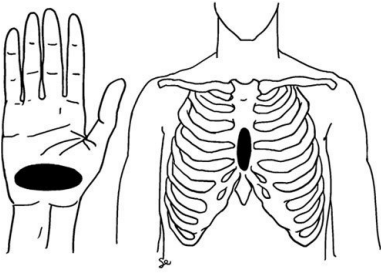
- покладіть постраждалого в стабільне бокове положення;

- викличіть спеціалізований екіпаж за телефоном 103;
- перевертайте постраждалого кожні 2 – 3 хв.

Якщо постраждалий не дихає:

- зверніться по кваліфіковану допомогу за телефоном 103;
- (С) встановіть руки посередині грудної клітки;
- компресія грудної клітки. Вентиляція дихальних шляхів.

УВАГА!

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

Реанімація має буде ПРИЗУПИНЕНА в разі появи таких ознак життя:

- кашель;
- спонтанність рухів;
- блювота;
- мимовільне відкривання очей.

СЛР ЗУПИНЯЄТЬСЯ в наступних ситуаціях:

- прибуває кваліфікована допомога і бере на себе реанімацію;
- під час реанімації постраждалий почав дихати;
- рятувальник фізично виснажений.

СЛР двома рятувальниками:

- один рятувальник з лівого боку постраждалого;
- другий рятувальник з правого боку постраждалого;

- зміни можуть бути виконані кожні 2 хвилини;
- кожен рятувальник залишається на своєму місці;
- змінюється тільки дія, яку робив попередній рятувальник.

Коли рятувальник не бажає робити вентиляцію «рот в рот» (з етичних причин), мають бути застосовані безперервні компресійні рухи із частотою не менше 100 / хв.

3.3. Домедична допомога в разі кровотеч

Кровотеча – це витік крові із кровоносних судин через одне або декілька порушень їхньої цілісності.

У залежності від типу поранення судин кровотеча може бути:

- артеріальна – кров яскраво-червоного кольору, добре насичена киснем (інтенсивне витікання з ритмічною синхронністю серцебиття);

- венозна – кров темно-червоного кольору (менше кисню, більше CO_2), не пульсуючий постійний тиск (менш інтенсивний витік);

- капілярна – дифузна кровотеча, пошкодження невеликих судин з неінтенсивним витіканням (припиняється самостійно).

артеріальна

венозна

капілярна

Стосовно зовнішнього середовища кровотеча може бути:

- зовнішня – безперервний потік крові через шкіру (відкрита рана);
- внутрішня – кров скупчується в одній з порожнин тіла або тканинах;
- кровотечі з порожнин – характеризуються внутрішньою кровотечею, з подальшим видаленням крові з порожнини (ніс, анус, вухо та ін.)

За чисельністю втрати крові кровотеча може бути:

- мала – обсяг крововтрати до 500 мл;
- середня – втрата крові 500 – 1000 мл – збудження, запаморочення стоячи;
- велика – втрата крові 1000 – 1500 мл – блідість, тахікардія, тахіпное, пітливість, холодні шкірні покриви, низький кров'яний тиск, прискорене дихання;
- критична втрата крові більше 1500 – 2000 мл, АТ не

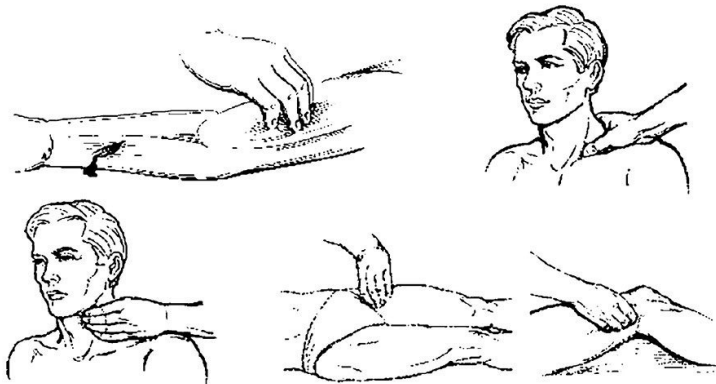
вимірюється, непритомність постраждалого (геморагічний шок).

Гемостаз

Припинення кровотечі та відновлення нормального кровообігу

Цей процес може бути самостійним в разі невеликої кровотечі через втручання власних ресурсів організму, але часто потрібне зовнішнє втручання.

Гемостаз може бути тимчасовий та остаточний.

Точки натиснення

Тимчасовий гемостаз може бути досягнутий шляхом:

- прямого натиснення на рану;
- точкового натиснення;
- піднімання пошкодженої кінцівки.

Пряме натиснення на рану виконується стисненням рани стерильною пов'язкою.

Або без пов'язки – покласти на рану серветку, бинт, чисту носову хустинку.

Кровотеча може бути зупинена шляхом прямого натиснення. Для цього можна використовувати допоміжний предмет, наприклад пульт дистанційного керування.

Цей метод може бути тільки короткочасним.

Остаточний гемостаз досягається за рахунок постійного і

повного зупинення кровотечі судин. В лікарні найбільш часто – за допомогою лігатурної нитки.

Застосування турнікета

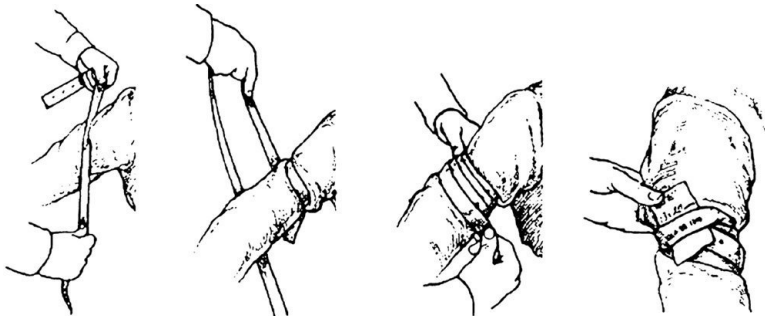
Повне стиснення за допомогою джгутів

УВАГА!
ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

Використовується тільки в крайніх випадках і якщо кровотечу не можливо контролювати за допомогою інших методів (наприклад, при ампутації кінцівки)!

Важливо зупинити надмірну кровотечу без стиснення тканин.

Стиснення більше 2-х годин може призвести до дуже серйозних ускладнень, тому:

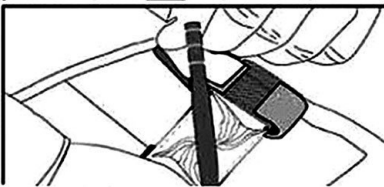
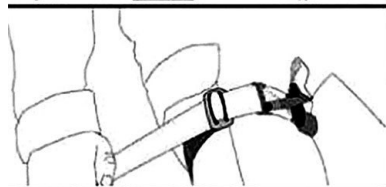
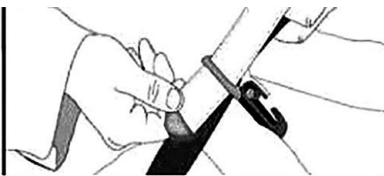
- завжди до турнікету прикріплюють записку, що супроводжує постраждалого, в якій зазначені його дані: ім'я та точний час застосування турнікета;

- кожні 30 хвилин треба послабляти трохи турнікет, щоб надходило кровопостачання до кінцівок;

- повне зняття турнікета тільки в лікарні.

Зупинка кровотечі за допомогою турнікета САТ

Турнікет САТ було розроблено для надання допомоги військовослужбовцям, однак, враховуючи його ефективність, зараз його використовують в цивільних умовах.

3.4. Домедична допомога в разі травм

3.4.1. Поранення грудної клітки

Ушкодження грудної клітки поділяють на закриті (забиття, здавлювання, перелом ребер) і відкриті (поранення). Поранення, в свою чергу, поділяють на проникаючі (супроводжуються порушенням цілісності плеври) та непроникні (без порушення цілісності плеври). Ушкодження грудної клітки можуть сполучатися з ушкодженням внутрішніх органів грудної порожнини – легень, серця.

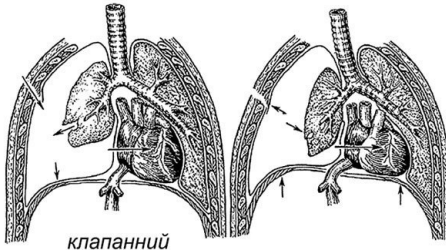
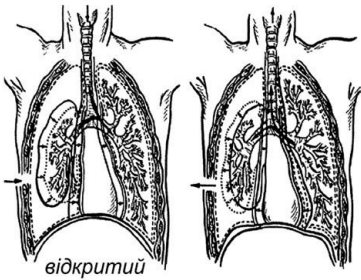
При проникаючих пораненнях і розривах легень виникає пневмоторакс (надходження повітря в плевральну порожнину). При ушкодженні судин грудної стінки чи легень і кровотечі у плевральну порожнину виникає гемоторакс.

Види пневмотораксу:

- відкритий: повітря в момент вдиху заповнює плевральну порожнину, а в момент видиху виходить із неї;
- закритий (напружений): виникає при травмі грудної клітки, що супроводжується розривом легень або бронхів. До розриву легень найчастіше призводить зміщення уламків при переломі ребра чи різке напруження легень у ділянці коренів у момент удару. Через розрив легень або бронхів у

плевральну порожнину потрапляє повітря, в результаті чого легеня стискається та тисне на центральні судини і серце.

Якщо при розриві трахеї чи бронхів повітря потрапляє в середостіння – розвивається емфізема середостіння.

– клапанний: повітря в момент вдиху надходить у плевральну порожнину, а при видиху через зсув тканин у рані та її закриття не виходить назовні. При цьому виникає напружений пневмоторакс, який призводить до здавлювання судин і серця.

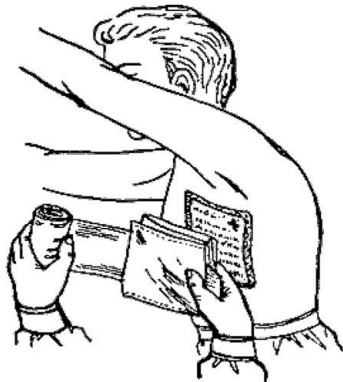
Ознаки пневмотораксу:

- прискорене дихання;
- грудна клітка випинається з боку ураження, не бере участі в диханні;
- надування судин в області шії;
- зміщення зони кадика в протилежну сторону від поранення.

Допомога при пневмотораксі:

- Використовується повітря – непроникний (оклюзивний) матеріал, який фіксується клейкими смужками з трьох сторін, четверта сторона залишається вільно відкритою, дозволяючи йому функціонувати як клапан.

У разі, коли є рани грудної клітки в місці проекції серця, висока імовірність його ушкодження. При потраплянні крові між листками перикарда (зовнішніх серцевих оболонок) спостерігається здавлювання серця (тампонада). При розвитку тампонади серця з'являється синювате забарвлення шкіри обличчя та шії, пришвидшений слабкий пульс, зниження артеріального тиску.

Травми живота

Розрізняють закриті та відкриті травми живота. Серед закритих травм виділяють забиття черевної стінки та травми органів черевної порожнини й позачеревного простору (печінки, селезінки, підшлункової залози, нирок та ін.).

Ознаки травми живота:

- вимушене положення на спині чи на боці з підтягнутими до живота колінами, зміна положення призводить до посилення болю;
- обмеження дихальних рухів і напруження м'язів передньої черевної стінки;
- біль у животі постійного характеру (слід пам'ятати, що інтенсивність болю не залежить від тяжкості ушкодження внутрішніх органів);
- блювота;

- при внутрішній кровотечі – зниження артеріального тиску, блідість шкірних покривів;
- при приєднанні перитоніту – здуття живота;
- при ушкодженні нирок і сечовивідних шляхів – кров у сечі, затримка сечовиділення.

Проникне поранення живота поєднує наявність рани та перерахованих вище ознак.

3.4.2. Перша допомога при травмах живота

При проникних пораненнях живота з рани можуть випасти внутрішні органи, виникнути сильна кровотеча. При випаденні внутрішніх органів їх не можна вправляти в черевну порожнину. Рану варто закрити стерильною серветкою та закріпити її пластирем з чотирьох сторін. Постраждалому необхідно надати положення напівсидячи, покласти на спину чи на бік з напівзігнутими, підведеними до живота ногами. Постраждалому не можна давати пити – тільки змочити губи водою.

УВАГА!

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

Проникаючі сторонні тіла видаляються тільки в операційній (передчасне видалення може викликати знекровлення, якщо стороннє тіло зачепило великі кровеносні судини).

Стороннє тіло фіксується за допомогою бинтів та пластиру, і в такому положенні постраждалого доправляють до лікарні.

Перша невідкладна домедична допомога в разі травм, що частіше зустрічаються

3.4.3. Вогнепальна рана

Деякі вогнепальні рани можна легко випустити з уваги, якщо не виконати ретельне і повне обстеження постраждалого. Більшість смертельних випадків – через вогнепаль-

ні поранення внутрішніх органів або пошкодження великих кровоносних судин;

Завжди шукати вихідний отвір!

Ознаки: біль, порушення цілісності шкіри, слизових оболонок, тканин і органів, кровотеча.

Перша невідкладна домедична допомога: зупинити кровотечу, накласти стерильну стискаючу пов'язку.

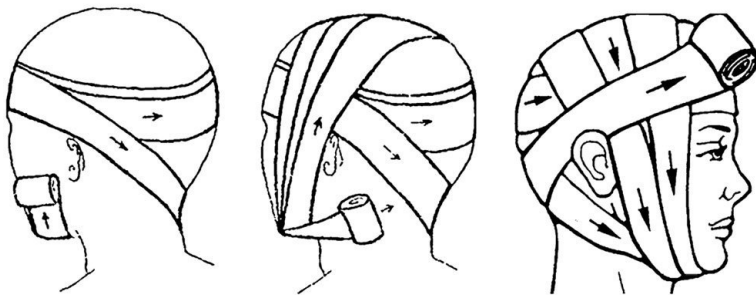
3.4.4. Поранення обличчя і шкіри голови

Обличчя і волосиста частина голови добре забезпечені судинами. Через це відносно невелика рана може супроводжуватися сильною кровотечею.

– Ви можете контролювати кровотечу шляхом прямого тиску на рану.

– Якщо кровотеча продовжується, спробуйте другий компрес, але не прибираючи першого.

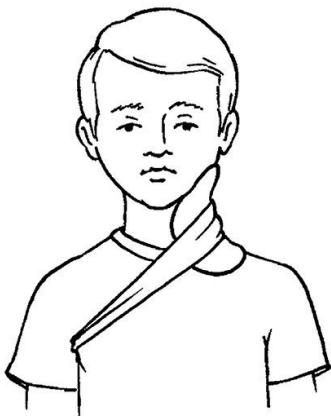
– Після зупинки кровотечі застосовується пов'язка.

- Перев'язка здійснюється за допомогою бинтів. Характерні для даної частини тіла пов'язки називаються «шапки».
- Перев'язку починають з 2-х фіксуючих витків повз лоб над вухами і бровами, після чого послідовно вперед і назад, кілька разів, поки вона не покриє всю голову.
- Кінці бинтів фіксують.

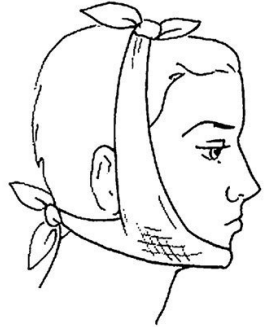
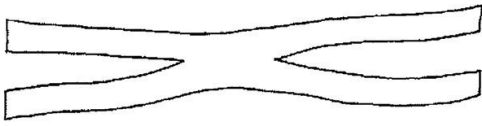
3.4.5. Рани шиї

- застосовують прямий тиск для контролю кровотечі ран шиї;
- після того як кровотеча була зупинена, перев'язати шию.

3.4.6. Ніс, підборіддя, вуха

– Так звана «працевидна» пов'язка. Використовуючи марлю 30 – 50 см, розрізати її на кінцях, розщепити до центральної частини, яка прикладається до рани, і перехрестити кінці пов'язки.

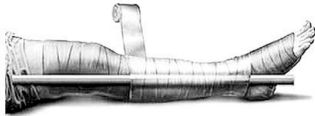
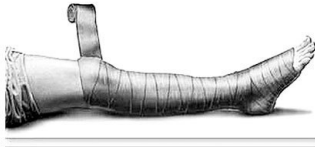
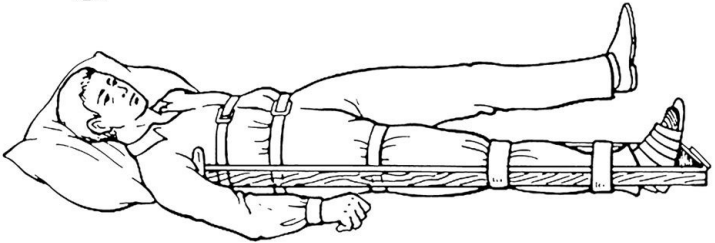
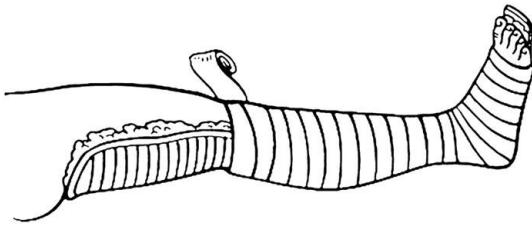
3.4.7. Переломи та їх іммобілізація

Тимчасова іммобілізація переломів полягає в уникненні ускладнень та запобіганні подальшому зміщенню уламків та травмуванні ними оточуючих тканин, які можуть бути викликані рухами.

– При іммобілізації в більшості випадків потрібно принаймні дві людини.

– Одна людина тримає нерухомо кінцівку, а друга забезпечує фіксування.

До і після фіксації перевірити капілярне наповнення!

Закритий перелом. Іммобілізація:

Іммобілізація може бути зроблена будь-яким конкретним типом шини або з використанням підручних матеріалів та повинна обов'язково включати мінімум два суглоби вище і нижче перелому.

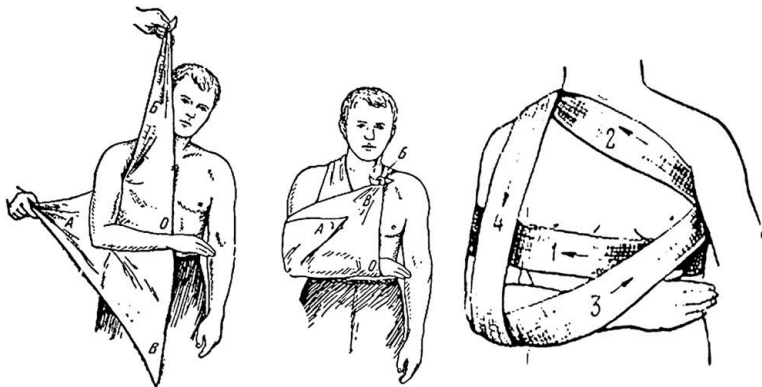
Перш ніж фіксувати, треба зробити м'який безболісний рух вздовж осі кістки.

При відкритих переломах кінцівку іммобілізують в тому положенні, в якому перебував травмований, знеболювальний рух вздовж не робиться!

3.4.8. Травми плеча та передпліччя

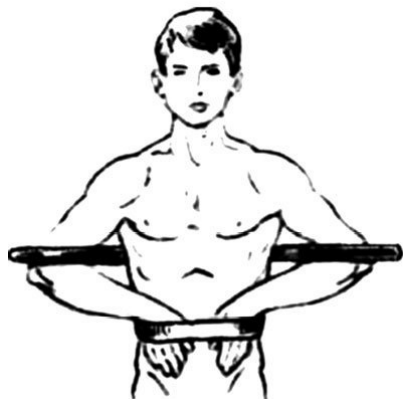
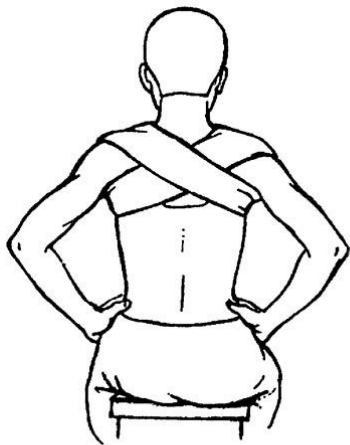
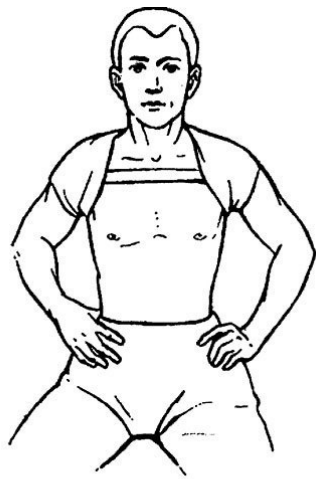
Найчастіше це відбувається внаслідок непрямой травми, найбільш часто зустрічається одночасний перелом променевої та ліктьової кісток.

Щоб іммобілізувати кінцівку, використовують пов'язку «косинка» або пов'язку «ДЕЗО», яка фіксується до грудної клітки.

3.4.9. Перелом ключиці

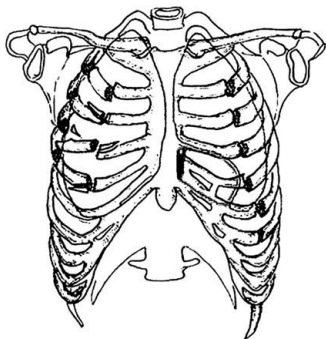
- Переломи переважно зі зміщенням (непряма травма), ключиця зміщується всередину.
- Позиція, яка повинна бути зроблена для тимчасової іммобілізації постраждалого, – плечі відводять назад і піднімають вгору, згинаючи руку у ліктьовому суглобі, та фіксують пов'язкою «вісімка»).

3.4.10. Перелом ребер

Характерні ознаки:

– біль у місці, де є травма, яка стає сильнішою при вдиху, кашлі, під час руху. Внаслідок цього постраждалий дихає поверхнево.

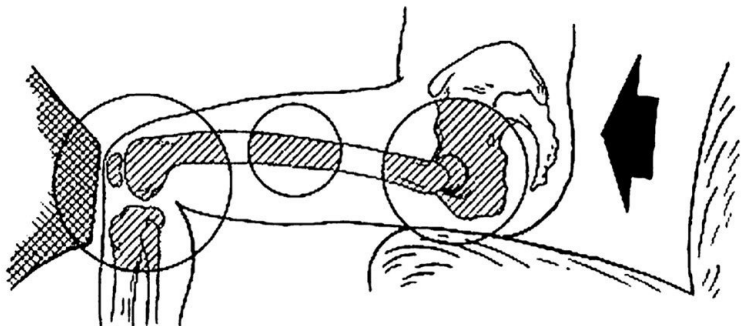
Ускладнення внаслідок перелому ребер:

- пневмоторакс (скупчення повітря), підшкірна емфізема;
- гемоторакс (скупчення крові);
- перелом ребра зі зміщенням «Ребро затвор»;
- перелом в двох або більше місцях двох або більше ребер – «клапоть».

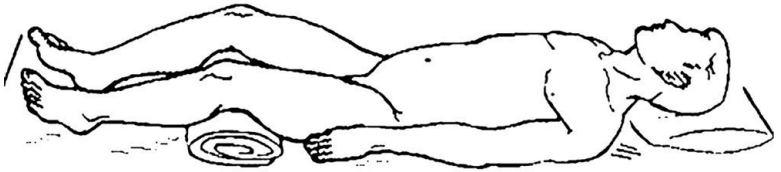
3.4.11. Травми тазових кісток

Переломи тазових кісток, як правило, ускладнені сильною кровотечею із ушкоджених кісток та великих кровоносних судин, які знаходяться на даному рівні.

Ці ушкодження виникають в результаті сильної механічної травми, наприклад, при автомобільній аварії, коли постраждалий не був зафіксований ременем безпеки. Коліно потрапляє на прилади панелі, удар передається вздовж стегна на кістки тазу.

При підозрі перелому кісток тазу постраждалий має залишатись нерухомим, не дозволяйте йому рухатись, покладіть постраждалого на жорстку поверхню в положення лежачи на спині в так звану позу «жаби».

3.4.12. Перелом стегна

Перелом стегнової кістки може призвести до високого ризику кровотечі та геморагічного шоку.

– Може бути зроблена повна іммобілізація (вакуумний матрац), але найефективнішим способом знерухомити зламану стегнову кістку є використання тяги.

3.4.13. Травми коліна

– Завжди боляче, іммобілізація коліна виконується в положенні, в якому перебував постраждалий.

– Якщо ви знайшли постраждалого в лежачому положенні, можете використовувати будь-який варіант шинування.

– Якщо уражена кінцівка в зігнутому положенні – іммобілізувати за допомогою валика-подушки або ковдри, яка розташовується під коліном і фіксується за допомогою бинтів.

– Також можна прибинтувати уражену кінцівку до здорової еластичним або звичайним бинтом.

– Постраждалий має бути розташований на твердій поверхні.

Травми стопи

– Для фіксації гомілково-ступневого суглобу може використовуватися вакуумна або пневмошина.

– Іммобілізувати за допомогою валика, імпровізованої подушки.

– Накласти тугу пов'язку.

3.4.14. Вивих

Це зміщення нормальних анатомічних співвідношень в суглобі між опорною кісткою та суглобового ложа, часто з

розривом або розтягненням зв'язок.

Допомога при вивихах така сама, як при переломах!

3.4.15. Травма шийного відділу хребта

У всіх випадках при болю в шії передбачається можливість її травмування.

Завжди підозрювати травму шийного відділу при:

- дорожньо-транспортній пригоді;
- падінні з висоти;
- травмі на воді;
- електротравмі;
- вибуховій травмі;
- травми внаслідок бійки;
- повішенні.

Імобілізація шії на місці аварії має вирішальне значення для запобігання небезпечних травм, пов'язаних з ураженням шийного відділу хребта!

Імобілізація шийного відділу хребта за допомогою шийного коміру

Заспокоїти та пояснити постраждалому, для чого це робиться.

Спочатку застосувати ручну фіксацію.

Рятувальник повинен тримати голову постраждалого, зафіксувати свої руки, сперши їх на землю або на сидіння автомобіля.

Оптимальне фіксування постраждалого забезпечується через чотири простих кроки:

1. виміряти шию постраждалого (враховуючи відстань між плечем і підборіддям);
2. відрегулювати і блокувати муфту;
3. відрегулювати підтримку підборіддя до обраного розміру;

4. заблокувати рухому частину, натиснувши на два утримуючі затискачі.

Якщо вам потрібен інший розмір, видаліть комір, щоб запобігти травмі, замініть розмір і застосуйте знову.

3.4.16. Травми хребта

У структурі травматизму спінальна травма (що означає наявність пошкодження хребта та спинного мозку) займає третє місце після травми трубчастих кісток, черепно-мозкової травми та складає до 2 – 3 % від усіх травм.

Ознаки ураження хребта:

– біль може з'являтися нижче травмованого місця, кінцівки втрачають чутливість або в них відчувається поколювання.

Порядок дій:

– постраждалого іммобілізують на жорстку поверхню, з підтримкою шиї і хребта в одній площині одночасно, щоб запобігти скручуванню або вигину;

– стежити за тим, щоб дихальні шляхи були відкритими, звести рухи до мінімуму.

Ці маніпуляції виконуються за допомогою дошки Spineboard, вакуумного матраца або звичайного жорсткого щита.

3.4.17. Травма голови

Цей вид травми завжди серйозний і небезпечний, оскільки може бути ускладнений ушкодженням головного мозку (струс, забій).

Основні ознаки:

- прояви сильної сонливості у людини;
- розвиток загальної слабкості;
- сильний головний біль;
- можлива різка втрата свідомості;
- поява необґрунтованого запаморочення;
- розвиток нудоти і навіть сильної блювоти;
- можлива амнезія (стан, який стирає з пам'яті людини ті події, які спровокували отримання самої травми, або події, що передували такій).

Перша допомога при черепно-мозковій травмі:

- постраждалого важливо укласти на спину, і при цьому повністю контролювати його стан (контроль свідомості та дихання);
- при відсутності свідомості постраждалого необхідно укласти в стабільне бокове положення;

– безпосередньо на відкриту рану слід накласти стерильну пов'язку.

3.5. Особливі ситуації. Інші невідкладні стани

3.5.1. Опіки

Опіки бувають викликані різними чинниками.

Термічний опік

Вплив за рахунок тепла – полум'я, високих температур рідини, нагрівання металу, перегрітої пари, розпечених твердих тіл.

УВАГА!
ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

Дії при термічних опіках:

- важливо швидке охолодження проточною водою (це сто-сується ситуацій, коли джерело опіку вже локалізовано);
- зняти одяг з постраждалого за умови, що він не прилип до шкіри (розрізати, щоб не пошкодити тканини шкіри);
- після роздягання постраждалого забезпечити захист від гіпотермії (за допомогою ізотермічної фольги).

Хімічні опіки

- Промислові кислоти: азотна, соляна, сірчана тощо.
- Лужні речовини: гідроксид натрію, калію, кальцію.

Дії при опіках, викликаних хімічними речовинами:

- промивання поверхні проточною водою в таких ситуа-ціях має бути більш тривалим, щоб впевнитися, що ма-теріал видалений та не залишилося ніяких слідів;
- глибина опіку прямо пропорційна часу контакту, кон-центрації речовини, властивості речовини.

Електричні опіки

Відбуваються через контакт з електричним провідником під напругою.

- При опіках, викликаних електрикою, важливим є від'єд-нати постраждалого від джерела живлення (або вимкнути джерело живлення).
- Завжди існує можливість пошкодження шийного відді-лу хребта (в зв'язку з механізмом дії).

Електричні опіки бувають на поверхні і в глибині тіла.

– Знайти точку входу і точку виходу електроенергії. Це важливо, оскільки вони надають інформацію про шлях струму по внутрішнім органам.

Небезпечні локації і опіки:

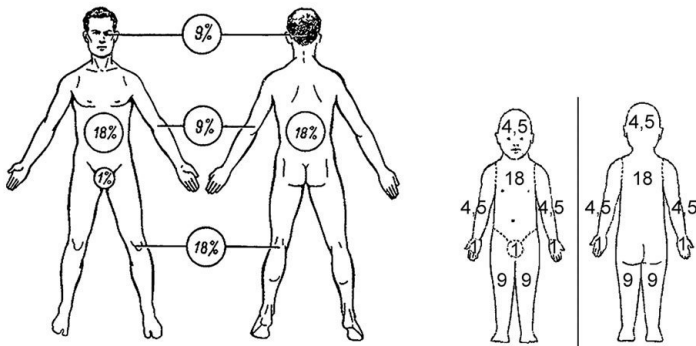
– опіки на ділянці шиї та обличчя небезпечні, тому що можуть супроводжуватися дихальними ускладненнями;

– всі опіки на ділянці верхніх повік, рук, області таза, місць згинання кінцівок, кільцеві ураження кінцівок;

– опіки, що перевищують більш ніж на 30 % площі тіла, незалежно від ступеня.

Оцінка ураження опіків постраждалого:

Для розрахунку площі опіку застосовують спосіб під назвою «правило 9 (Уоллеса)»

Класифікація ступенів

Залежно від площі руйнування тканини і глибини опіку визначають такі ступені опіків:

I ступінь опіків

- Бувають тільки в поверхневому шарі шкіри.
- Проявляються почервонінням, набряком, болем, ознобом.

– Тепловий опік – це сонячні опіки від довгого перебування під дією сонця. Триває 3 – 4 дні, після чого зменшується почервоніння, в подальшому замінюється коричневою пігментацією та відлущується.

- Не враховується при розрахунку площ опіку!
- Специфічне лікування (лікування протягом 7 днів).

II ступінь опіків

– Являє собою везикули (пухирці), наповнені жовтуватою рідиною, що є виділенням плазми крові.

– Цей тип опіку викликається гарячими рідинами або розжареним металом, які контактували протягом короткого проміжку часу зі шкірою.

– Є найбільш болючими, тому що нервові закінчення знаходяться на цьому рівні.

– Лікування протягом 2 – 3 тижнів, якщо опік не інфікований.

III ступінь опіків

– Ураження шкіри на всю її глибину.

– Місцями з'являться чорний некроз або пухирі, що містять кров.

– Біль не відчувається, тому що нервові закінчення можуть бути пошкоджені або повністю зруйновані.

3.5.2. Утоплення

– Один із видів механічної асфіксії, при якому механічним чинником є будь-яка рідина (вода, вино, нафта тощо), що потрапляє в дихальні шляхи.

– Якщо утопленник непритомний та перебуває у воді, необхідно перевернути його на спину та перевірити дихання.

– Безпосередньо на березі необхідно відновити прохід-

ність дихальних шляхів та перевірити наявність дихання.

– Немає потреби очищувати дихальні шляхи від води (до легень потрапляє невелика кількість).

Не треба робити натискання на живіт або перевертати головою вниз для видалення води із легень!!!

– За відсутності дихання необхідно виконати 5 вдихів (зняття спазма – механічної асфіксії).

– Повторно перевірити ознаки життя.

– За їх відсутності розпочати СЛР.

– За можливості максимально швидко застосувати дефібрилятор.

– У разі появи ознак життя надати стабільне положення.

Ускладнення:

– підвищений ризик гіпотермії, якщо температура води менше 25 °С;

– можливе пошкодження хребта;

– блювота є частим явищем;

– звернути увагу на сторонні тіла.

Немає різниці прісна чи морська вода, утопленик обов'язково госпіталізується!

3.5.3. Загальні принципи допомоги постраждалим з отруєннями

Клінічні прояви:

– астенія (втома), головний біль, запаморочення, нудота,

втрата свідомості, блювота, шкіра бордового кольору.

Проведення рятувальних дій:

- дотримуватись безпеки рятувальника;
- у всіх випадках постраждалий повинен бути негайно ізолюваний від токсичного середовища та якомога швидше перевезений в лікарню;
- якщо це можливо – на початку дати кисень у високих концентраціях.

3.5.4. Ураження електричним струмом

Фактори, що впливають на тяжкість:

- напруга, сила струму, опір струму, а також час контакту.

Наслідки:

- зупинка серця;
- параліч дихальних м'язів може викликати зупинку дихання;
- великі неврологічні ушкодження;
- опіки різних ступенів.

Послідовність дій:

- вимкнути джерела живлення;
- після припинення подачі напруги звільнити постраждалого від дротів за допомогою ізоляційного матеріалу;

Не торкатися до тіла постраждалого!

- якщо не дихає, застосовувати СЛР;
- по можливості використати дефібрилятор;

– знайти точку входу та виходу струму для оцінки важкості ураження.

3.5.5. Надання допомоги вагітним. Особливості СЛР у вагітних

Алгоритм включає в себе порятунок не тільки матері, але й дитини в її утробі.

– Має бути щонайменше два рятувальники.

– негайно повідомити про спеціальну ситуацію диспетчера.

Фактори, які погіршують прогноз виживання:

– збільшене споживання кисню і швидка його утилізація;

– висока ймовірність аспірації шлункового вмісту;

– зниження площі для СЛР, так як молочні залози збільшені і діафрагма піднята за рахунок живота;

– обмежений рух підйому діафрагми може потребувати більшої сили вдиху;

– затискання верхньої порожнистої вени, коли жінка лежить на спині.

– знижений об'єм легень через стискання їх маткою.

Дії при СЛР у вагітної:

– Покласти її на лівий бік так, щоб її спина перебувала під кутом приблизно в тридцять градусів.

– Перемістити її живіт вліво.

Це зменшить тиск на порожнисту вену та збільшить

приплив повітря до легень.

3.5.6. Інсульт

Зниження подачі кисню до нервових клітин спричиняє втрату їх функцій.

Механізм:

- закупорювання артерій мозку згустками крові;
- руйнування судин призводить до крововиливу в мозок, після чого відбувається затиснення нервових тканин.

Клінічні ознаки:

- залежно від розміру пошкодженої нервової тканини головного мозку та їхнього розташування постраждалий може бути спаралізований або в комі;
- головний біль;
- нечутливість або параліч однієї сторони тіла;
- запаморочення;
- порушення мови;
- зорові порушення;
- параліч м'язів;
- напади.

Оцінка неврологічних симптомів

Зробіть три послідовні маніпуляції, для цього попросіть постраждалого:

- показати зуби або широко посміхнутися (викривлена посмішка);
- закрити очі, підняти руки вперед і зберегти цю позицію протягом 10 секунд (відсутність функцій однієї з кінцівок);
- повторити просте речення «за вікном сяє сонце» (нечіткість мови).

Послідовність дій:

- допомога спеціалізованої медичної бригади;
- киснева маска;
- вимірювання рівня цукру в крові (гіпоглікемія може імітувати інсульт);
- моніторинг життєво важливих функцій;
- постійний догляд;
- транспортування до найближчого медичного закладу.

3.5.7. Судомний напад (епілепсія)

- Мимовільні, неупорядковані рухи за участю частини або всього тіла.
- Напад зазвичай займає менше п'яти хвилин.
- Постраждалі, як правило, не знають про час нападу і не пам'ятають, що сталося.
- Сфінктер-релаксація (мокрый одяг).
- Під час кризи постраждалий взагалі не дихає, може бути ціаноз (конвульсії можуть бути при епілепсії, гіпоглікемії та інсульті).

Послідовність дій:

Ви не можете зупинити кризу, яка вже почалася, тому:

- в жодному разі не можна знерухомлювати постраждалого;
- прибрати тверді, гострі або гарячі предмети, які знаходяться поруч;
- захистити постраждалого від додаткових травм;
- не вставляти нічого насильно в рот!!!
- оцінити стан постраждалого після кризи і переконатися, що він дихає;
- якщо не дихає, починати СЛР;
- якщо дихає нормально, повернути постраждалого в ББП;
- перевірити та оцінити життєво важливі ознаки;
- транспортувати в лікарню.

3.5.8. Інфаркт

Інфаркт міокарда – це крайній ступінь ішемічної хвороби серця, який характеризується розвитком ішемічного некрозу ділянки серцевого м'яза, що виник внаслідок недостатнього кровопостачання у цій ділянці.

Ознаки (симптоми):

- дискомфорт в центрі грудної клітки;
- стискаючий, тягнучий біль за грудиною;
- біль в лівій руці з проекцією в лікоть, мізинець, шию,

нижню щелепу;

- відчуття страху;
- часте дихання (більше ніж 30 за хвилину);
- холодний піт, нудота, запаморочення.

Послідовність дій:

- викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- перемістити постраждалого на спину чи надати зручне для нього положення;
- розстібнути одяг у постраждалого;
- забезпечити надходження свіжого повітря в приміщення;
- забезпечити постійний нагляд за постраждалим;
- при втраті свідомості та зупинці дихання негайно розпочати СЛР.

3.6. Шок і різновиди шоків

Шок є результатом різниці між потребою і подачею кисню в тканину.

Клінічні ознаки:

- тахікардія, пульс ниткоподібний;
- АТ спочатку нормально потім гіпотензія;
- час капілярної заправки становить більше 2-х секунд;
- тахіпноє (пришвидшене дихання);
- ціаноз, шкіра мармурова;

- ажитація або сонливість;
- холодні кінцівки, бліді або теплі, червоні.

Різновиди шоку:

- кардіогенний шок: інфаркт міокарда, аритмії, захворювання клапанів;
- гіповолемічний шок: кровотеча, опіки, зневоднення;
- перерозподільний шок: анафілактичний, септичний, нейрогенний (спінальний);
- обструктивний шок (позасерцевий): пневмоторакс, тампонада серця.

Клінічні ознаки:

- холодний піт;
- тахікардія, пульс ниткоподібний;
- гіпотензія;
- диспноє;
- біль в грудях.

Послідовність дій:

- абсолютний спокій, напівлежаче положення;
- киснева маска;
- моніторинг життєво важливих функцій;
- постійний нагляд;
- транспортування до найближчого медичного закладу.

Клінічні ознаки гіповолемічного шоку:

- бліда шкіра з холодним потом;
- час капілярного наповнення > 2-х секунд;
- АТ спочатку нормально, потім гіпотензія (зниження

тиску);

- тахікардія, пульс ниткоподібний;
- спрага.

Послідовність дій:

- зупинка кровотечі;
- киснева маска;
- контроль і нагляд;
- транспортування лежачи до найближчого медичного закладу.

Клінічні ознаки перерозподільного шоку:

- тахікардія пульс ниткоподібний;
- гіпотензія;
- почервоніння шкіри;
- відчуття жару;
- занепокоєння.

Послідовність дій:

- ізолювати постраждалого з небезпечного середовища, переривання контакту з алергеном;
- киснева маска;
- контроль і нагляд;
- транспортування до найближчого медичного закладу.

Клінічні ознаки обструктивного шоку:

- диспное (поверхнєве дихання);
- ціаноз губ і кінцівок;
- гіпотензія;
- тахікардія, пульс ниткоподібний;

- час капілярного наповнення > 2 секунд;
- блідість.

Послідовність дій:

- положення напівсидячи;
- киснева маска;
- контроль і нагляд;
- транспортування до найближчого медичного закладу.

3.7. Допомога при пологах поза лікувальним закладом

УВАГА!
ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

ПАМ'ЯТАЙТЕ, ЩО ПОЛОГИ Є ПРИРОДНИМ ПРОЦЕСОМ, НЕ НАМАГАЙТЕСЯ В НЬОГО ВТРУЧАТИСЯ!

Перша допомога при раптових пологах, включаючи безпосередньо догляд за матір'ю і новонародженим відразу ж після пологів. Протягом цього часу не залишайте жінку саму.

Надання першої допомоги при пологах:

- негайно викличте «швидку допомогу»;
- допоможіть жінці влаштуватися зручніше, звичайно це положення на спині із зігнутими коліньми або на боку. покладіть під голову і плечі породіллі подушку або складений одяг;
- заспокойте і підбадьорте жінку;
- вимийте руки;
- підкладіть чисті рушник, ковдру чи будь-який інший матеріал під сідниці жінки;
- скиньте з породіллі нижню білизну і зайвий одяг, але накрийте її ковдрою або рушником;
- подбайте, щоб у головах породіллі перебував хто-небудь для надання їй психологічної підтримки;
- ні в якому разі не намагайтесь сповільнювати розродження.

Родопомічні заходи:

- при появленні голівки плода підтримайте її однією рукою. Будьте готові до того, що частина тіла немовляти, яка залишилася, вийде досить швидко. Не тягніть немовля на себе!
- якщо пуповина обмоталася навколо голівки немовляти,

обережно ослабте її і розмотайте.

– під час пологів намагайтесь очищати рот і ніс немовляти від слизу та рідини, що накопичується;

– коли ступні немовляти вийдуть повністю, акуратно переверніть його обличчям до низу, підтримуючи ступні ніг у трохи піднятому положенні. Тіло новонародженого слизьке, тому тримайте його міцно, але не стискайте;

– якщо немовля почало плакати – це нормально (легені розправилися);

– піклуйтесь про постійну підтримку голови немовляти;

– зачекайте одну хвилину, потім затисніть пуповину приблизно 15 – 20 см від плоду двома затискачами або бинтами та переріжте її між ними;

– якщо немовля не подає ознак життя, не чекаючи так само виконайте перерізання та приступайте до СЛР;

– п'ять вдихів, перевірте ознаки життя, якщо вони відсутні послідовно виконуйте три компресії та один вдих.

3.8. Деблокування постраждалих

Використовується в таких випадках:

- небезпека пожежі, вибуху, обвалення конструкцій;
- наявність матеріалів і (або) небезпечних речовин;
- рятувальні дії не можуть бути забезпечені;
- неможливо отримати доступ до інших постраждалих, які потребують невідкладної допомоги;
- постраждалий з зупинкою серця знаходиться в положенні, при якому немає можливості почати реанімацію.

3.8.1. Деблокування постраждалих з автомобіля

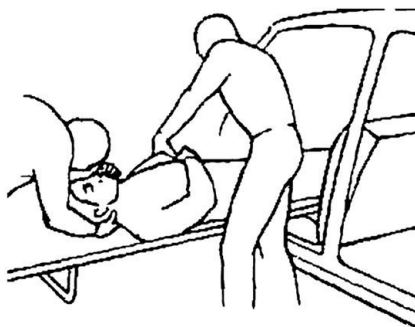
Перед деблокуванням постраждалих із пошкодженого автомобіля чи іншої техніки потрібно враховувати, що за таких дій може бути завдано додаткових тяжких травм. Тому необхідно, щоб не зашкодити постраждалому, залучати осіб, які перебувають поряд, а також використовувати різні технічні засоби.

Слід пам'ятати, що деблокування – не головний захід під час надання допомоги, а необхідна передумова для цього.

Послідовність дій:

- вимкнути двигун, якщо він все ще працює, видалити ключі із замка запалювання;

- перед тим як почати звільнення постраждалого, від'єднати пасок безпеки та перевірити ноги постраждалого – вони можуть бути заблоковані педалями;
- рятувальник заводить руку під рукою постраждалого і підтримує його голову;
- невеликими рухами посуває постраждалого;
- покласти постраждалого на землю (на небезпечній відстані від машини), підтримуючи голову.

Деблокування на ноши

3.8.2. Деблокування постраждалих з-під завалів

За необхідності вийняти постраждалого з-під завалу потрібно спочатку звільнити тіло від уламків і предметів, що заважають.

Слід обережно взяти постраждалого під руки, забезпечуючи максимальну безпеку для голови та хребта.

Після проведення вторинного огляду за потреби слід максимально обережно зняти одяг (передусім, у разі переломів, сильних кровотеч, опіків, перебування постраждалого в непритомному стані).

3.9. Переміщення постраждалих

Є безліч способів транспортування постраждалого.

Кожен метод повинен враховувати місцезнаходження постраждалого, травми, зріст і вагу постраждалого, необхідну відстань, кількість осіб, які будуть виконувати іммобілізацію, наявне обладнання, час.

Рекомендації:

– відкладіть іммобілізацію, якщо це можливо, до прибуття допомоги;

– перед іммобілізацією необхідно виконати маніпуляції першої допомоги, за винятком випадків в небезпечному середовищі;

– пояснюйте постраждалому кожен крок, який ви будете робити.

У будь-якому випадку слід дотримуватися таких правил:

– оцінити свої фізичні можливості;

– завжди зберігати рівновагу;

– піднімати або опускати постраждалого за допомогою м'язів ніг;

– тримати спину прямо;

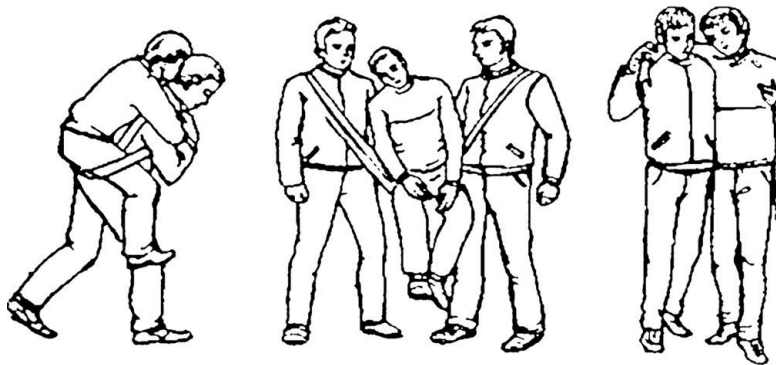
– тримати руки ближче до тіла;

– переміщати постраждалого в міру необхідності.

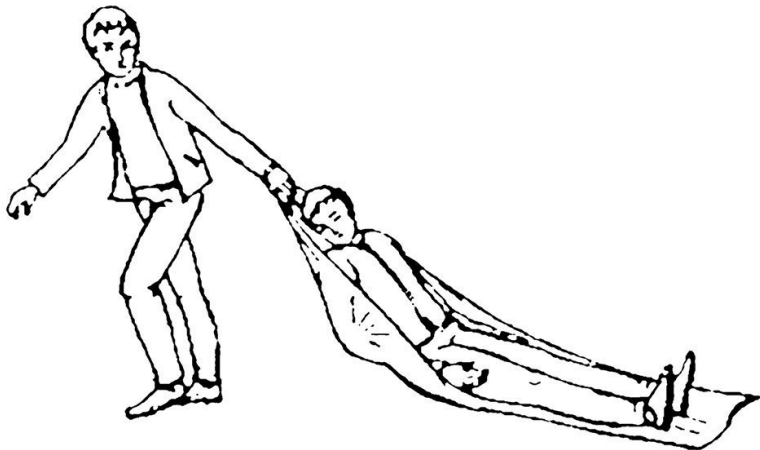
Підтримка та перенесення постраждалого в свідо-

мости

– Можуть бути використані краватки, мотузки.

Перенесення на ковдрі або схопивши за одяг

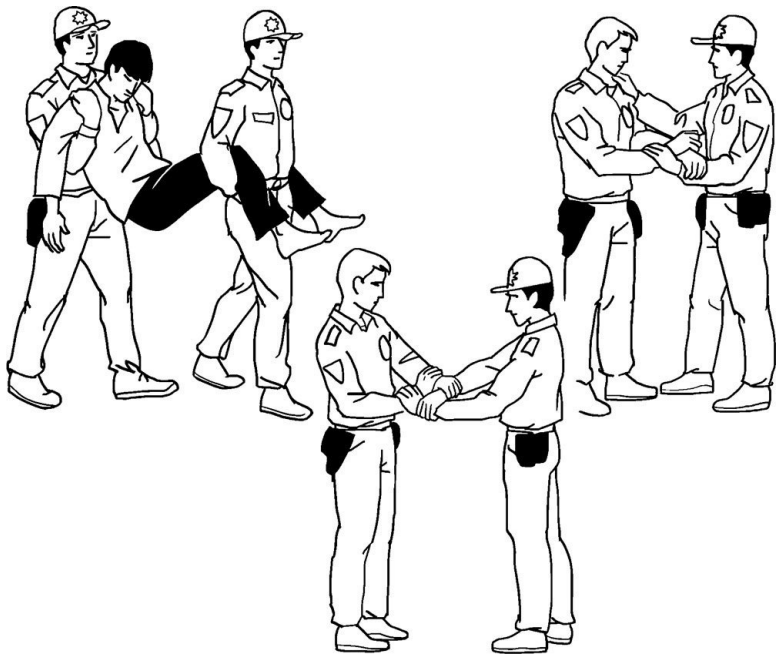

- Коли вага постраждалого більше за вагу рятувальника.
- Зверніть увагу на краватки, шарфи, верхні гудзики.
- Коли постраждалий напівроздягнений.

Перенесення одним рятувальником

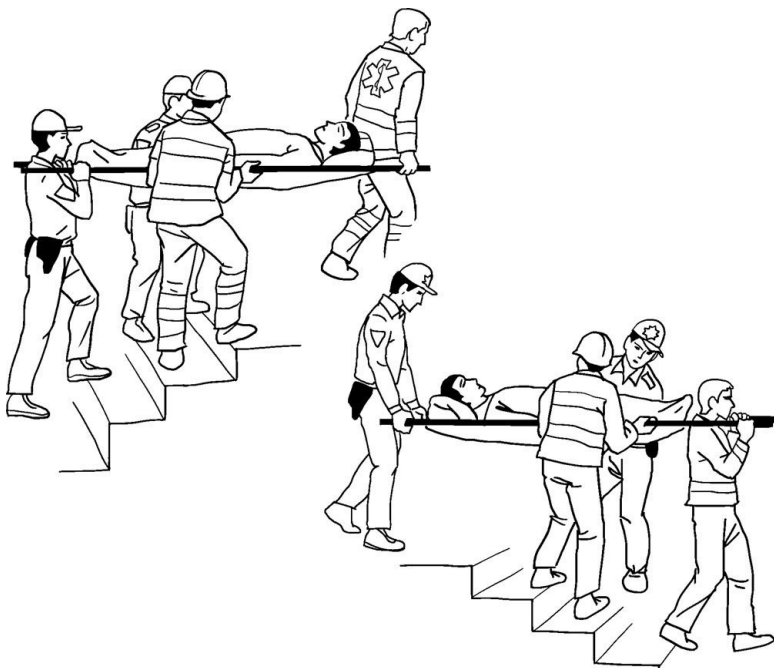
Перенесення двома рятувальниками

3.10. Транспортування постраждалих

Перенесення постраждалих на ношах або жорсткому щіті при русі по нерівній місцевості або на сходах (бажано, щоб постраждалого несли три-чотири рятувальники):

- постраждалий транспортується ногами вперед;
- при підйомі на гору або по сходах – головою вперед.

3.10.1. Положення постраждалого при транспортуванні в залежності від типу травмування

На спині:

- гіповолемічний шок;
- проникаючі поранення живота;
- перелом нижніх кінцівок;
- ушкодження хребта.

В положенні «жаби»:

- перелом кісток таза;
- поранення органів черевної порожнини.

На животі:

- травми та отпіки спини;
- травми сідниць;
- травми задньої поверхні нижніх кінцівок.

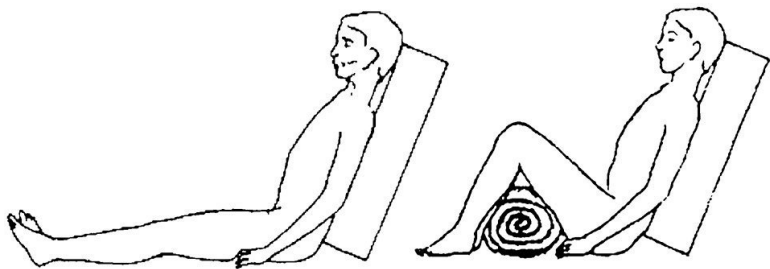
Стабільне бокове положення:

- без свідомості;
- кома;
- отруєння;

- часта блювота при черепно-мозковій травмі;
- інсульт, напади.

Напівсидячи та поєднане положення напівсидячи та «жаби»:

- поранення шиї;
- утруднене дихання, (диспное);
- перелом верхніх кінцівок;
- при підозрі на шок, інфаркт;
- поранення органів грудної клітки.

3.11. Перша психологічна допомога

Перша психологічна допомога (далі ППД) – це сукупність заходів загальнолюдської підтримки та практичної допомоги ближнім, які відчувають страждання і потребу.

ППД надається після того, як базові потреби людини задоволені. Так, після того, як особа постраждала від вчиненого злочину або стала його свідком, у неї можуть з'явитися проблеми, яких раніше не було. ППД може надати не лише професійний психолог, а й інший спеціаліст, який знайомий з правилами її надання.

Надається ППД у будь-якому безпечному місці за відсутності сторонніх осіб.

Етика надання ППД:

- бути чесним/чесною з постраждалою особою;
- поважати думку постраждалої особи;
- звільнитися від власних стереотипів;
- поважати етнокультурні, гендерні особливості;

Зверніть увагу, що у чоловіків і жінок можуть бути різні першочергові потреби в кризовій ситуації. Для з'ясування потреб важливо уважно слухати постраждалу особу, нічого не домислювати і не вигадувати. Важливо пам'ятати, що чоловіки та хлопчики також потребують емоційної підтримки! Уникайте зосередження своєї уваги лише на жінках та

дівчатах.

- не пропонувати жодних матеріальних благ;
- не пропонувати допомогу насильно;
- пояснити, що допомогу можна при бажанні отримати пізніше.

Завдання ППД:

- формувати відчуття безпеки, зв'язку з іншими людьми, спокою і надії;
- сприяти доступу до соціальної, фізичної та емоційної підтримки;
- зміцнювати віру в можливість допомогти собі та оточуючим;
- сформувати у людини розуміння того, що надзвичайна подія, свідком або учасником якої вона була, закінчилась і не становить більше загрози.

При наданні ППД необхідно дотримуватися таких принципів:

- захищати безпеку, гідність і права людини (уникати дій, які можуть поставити людину під загрозу травмуючих впливів; намагатися захистити її від повторної фізичної та психологічної травми; звертатися до людини з повагою; допомагати відстоювати її права та отримувати належну підтримку; діяти в інтересах особи, якій допомагаєте);
- адаптувати свої дії до культурних традицій людей, яким

ви надаєте допомогу;

– бути в курсі інших засобів реагування в надзвичайній ситуації (знати, які заходи реагування вживаються і які є ресурси для надання допомоги; чітко уявляти власні функції та їх межі); берегти себе.

До оперативних принципів надання першої психологічної допомоги належать:

1. *Дивитися.* Коли люди перебувають у стресовому стані, першим корисним кроком буде допомогти їм заспокоїтися, зокрема: знайти безпечне місце; говорити м'яко, повільно та спокійно; підтримувати зоровий контакт: спробувати сісти поруч з людиною або присісти перед нею так, щоб ви були на одному рівні; перевірити умови безпеки.

Якщо людина панікує чи виглядає дезорієнтованою, намагайтеся заохотити її зосередитися на нетривожних речах у найближчому оточенні. Наприклад, спробуйте повернути її увагу до чогось, що ви бачите або чуєте, приміром, можете прокоментувати звук або навколишні об'єкти.

2. *Слухати.* Будьте терплячими і спокійними, коли ви говорите з людиною, котра знаходиться у стресовому стані. Їй може знадобитися деякий час на те, щоб довіритися вам, особливо якщо вона боїться. Важливо: виявити основні потреби постраждалої особи; звертатися до людини з повагою, відповідно до її культури; назватися; слухати, давши людині виговоритися; бути делікатними щодо фізичного контакту;

створити елементарні комфортні умови (наприклад, дати води).

ПОТРІБНО робити і говорити	НЕДОЦІЛЬНО робити і говорити
Знайти для розмови тихе місце, де ніщо не буде відволікати	Змушувати людину розповідати, що з нею відбулося і відбувається
Поважати конфіденційність і по можливості не розголошувати повідомлені особисті відомості про людину	Перебивати, квапити співрозмовника (приміром, не треба дивитися на годинник чи говорити занадто швидко)
Бути поруч з людиною, але дотримуватися необхідної дистанції з урахуванням її віку, статі та культури	Торкатися людини, якщо немає впевненості, чи прийнято це в її культурному середовищі
Показувати, що уважно слухаєте співрозмовника, наприклад, киваючи головою, вимовляючи короткі підтверджуючі репліки	Давати оцінку діям постраждалої людини
Бути терплячим і спокійним	Казати: «Ви не повинні себе так відчувати» або «Ви повинні радіти, що вижили»

Надавати фактичну інформацію, якщо вона існує. Чесно казати, що знаєте, а чого ні: «Я не знаю, але спробую для вас дізнатися»	Вигадувати чого не знаєте
Надавати інформацію так, щоб її легко було зрозуміти, — простими словами	Використовувати спеціальні терміни
Висловлювати співчуття, коли люди говорять про свої почуття, перенесену втрату або важливі події (втрата будинку, смерть близької людини та т. ін.): «Яке нещастя! Вам, мабуть, дуже важко»	Давати помилкові обіцянки чи запевнення. Присоромлювати людину за її почуття, особливо посилаючись на їхню статть. «Ви ж чоловік! Маєте заспокоїтись і керуватися розумом, а не панікувати»
Відзначити проявлені людиною зусилля, спрямовані на самостійний вихід із важкої ситуації	Переказувати співрозмовнику особисті розповіді інших. Думати і діяти так, немов зобов'язані розв'язати за іншу людину її проблеми. Позбавляти людину віри у власні сили та здатність самостійно подбати про себе
Дати людині можливість помовчати в разі необхідності	Казати про власні труднощі. Казати про людей, використовуючи негативні епітети (наприклад, називати їх «божевільними»)

3. Спрямовувати. Допомогти людині емоційно подолати складну ситуацію; надати необхідну інформацію; допомогти зв'язатися з рідними та/або зі службою соціальної підтримки. Якщо в людини виникає відчуття нереальності того, що відбувається, відірваності від оточення, тоді для віднов-

лення контакту з навколишнім середовищем і самовладання попросіть її: упертися ногами в підлогу; допоможіть її поплескати пальцями або кистями рук по своїх колінах; зверніть її увагу на будь-які нейтральні предмети навколишнього оточення, які вона може побачити, почути чи помацати; попросіть розповісти, що вона бачить і чує; попросіть її зосередитися на своєму диханні і дихати повільно.

4. ПРЕВЕНТИВНІ ПОЛЩЕЙСЬКІ ЗАХОДИ ТА ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА

4.1. Перевірка документів особи

Порядок проведення перевірки документів особи врегульовано ст. 32 Закону України «Про Національну поліцію».

Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, які підтверджують відповідне право особи, у разі, якщо:

- особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;
- існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;
- особа перебуває на території чи об'єкті зі спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

– в особи є зброя, боеприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

– особа перебуває в місці вчинення правопорушення або ДТП, іншої надзвичайної події;

– зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом учинення правопорушення.

4.2. Опитування особи

Порядок проведення опитування особи врегульовано ст. 33 Закону України «Про Національну поліцію».

Опитування (відбір пояснень) – це спосіб отримання інформації про обставини, що підлягають доказуванню в кримінальному проваджені, а також у справі про адміністративне правопорушення.

При опитуванні особи поліцейський повинен дотримуватись загальних правил спілкування з громадянами.

Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх є можливим лише за участі батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї Законом.

4.2.1. Опитування особи, яка звернулася до поліції із заявою про скоєне правопорушення

При отриманні повідомлення про подію поліцейські повинні з'ясувати у заявника (потерпілого):

- яка подія (правопорушення), де і в який час відбулася;
- чи є потерпілі, їх чисельність, в якому вони стані, чи надана їм медична допомога. Якщо заявником є сам потерпілий, то в нього необхідно довідатись, чи не потрібна йому медична допомога, і вжити заходів для її надання (допомогти зупинити автомобіль, вказати адресу лікувального закладу і т. п.);

- чи відомі правопорушники, їх кількість і прикмети, звідки прибули, де знаходяться. Якщо вони зникли, то в якому напрямку і на чому (вид транспорту), якими знаряддями і засобами вони користувались при вчиненні злочину, послідовність їх злочинних дій, які сліди залишили на місці події, що викрали, прикмети викраденого;

- хто є очевидцем (свідком) події (правопорушення);
- звідки заявнику стало відомо про подію (бачив особисто, чув від інших осіб і т. п.);

- інші питання, які залежно від характеру події можуть мати значення для швидкого припинення злочинних дій,

правильної організації розшуку підозрюваного по гарячих слідах і охорони місця події.

Одержані відомості про правопорушення і дані про самого заявника (прізвище, ім'я, по батькові, адреса місця проживання або роботи, номери домашнього та службового телефонів) необхідно записати в службову книжку (блокнот), доповісти черговому територіального органу Національної поліції, після чого негайно вирушити на місце події.

4.3. Поверхнева перевірка

Порядок проведення поверхневої перевірки врегульовано ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію».

Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

УВАГА!
ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ВІДПОВІДНОЇ СТАТІ. У НЕВІДКЛАДНИХ ВИПАДКАХ ПОВЕРХНЕВУ ПЕРЕВІРКУ МОЖЕ ЗДІЙСНИТИ БУДЬ-ЯКИЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ЛИШЕ З ВИКОРИСТАННЯМ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЛАДУ АБО ЗАСОБУ!

Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу в разі, якщо існує достатньо підстав вважати, що:

- у транспортному засобі перебуває правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;
- у транспортному засобі є річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;
- річ або транспортний засіб є знаряддям учинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський під час здійснення поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

У разі виявлення під час поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та здійснює огляд відповідно до вимог ст. 237 КПК України.

Стаття 264 КУпАП регулює порядок проведення особистого огляду та огляду речей. Зокрема, особистий огляд може провадити уповноважена на те особа однієї статі з оглядуваним і в присутності двох понятих тієї самої статі.

У разі вчинення порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу поліцейські можуть провадити в установленому порядку огляд транспортних засобів.

Огляд речей, ручної кладі, багажу, знарядь полювання і лову риби, добутої продукції, транспортних засобів та інших предметів здійснюється зазвичай у присутності особи, у власності (володінні) якої вони перебувають. У невідкладних випадках зазначені речі, предмети може бути оглянуто за участі двох понятих за відсутності власника (володільця).

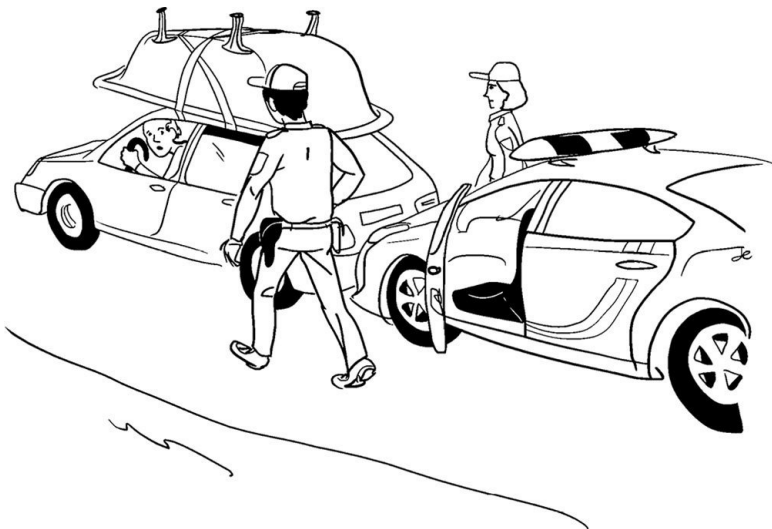
Про особистий огляд, огляд речей складають протокол або про це роблять відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення чи протоколі про адміністративне затримання.

4.4. Зупинення транспортного засобу

Підстави та порядок зупинення транспортного засобу визначено в ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію».

Поліцейський може зупиняти транспортні засоби в разі, якщо:

- водій порушив Правила дорожнього руху;
- є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
- наявна інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення;
- транспортний засіб перебуває в розшуку;
- необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;

- потрібно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху чи поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів ДТП;
- уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;
- спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
- порушено порядок визначення та використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ поінформувати

водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної ст. 35 ЗУ «Про Національну поліцію».

4.5. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

Підстави й порядок висунення поліцейським вимоги щодо залишення місця, а також обмеження доступу до визначеної території передбачено в ст. 36 Закону України «Про Національну поліцію».

Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки й порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту й пішоходів на окремих ділянках вулиць та автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя та здоров'я людей.

4.6. Обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю

Підстави та порядок обмеження поліцейським пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю визначено в ст. 37 Закону України «Про Національну поліцію» та КУпАП.

Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях починається з моменту її фактичного затримання.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі поінформувати свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає потреби в здійсненні такого заходу.

Згідно зі ст. 265 КУпАП, поліцейські вилучають речі й документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, виявлені під час затримання, особистого огляду або огляду речей.

Вилучені речі й документи зберігають до розгляду справи про адміністративне правопорушення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України за погодженням із Державною судовою адміністрацією України, а після розгляду справи, залежно від результатів розгляду, їх у встановленому порядку конфіскують або повертають володільцеві чи знищують, а в разі оплатного вилучення речей – реалізують.

Про вилучення речей і документів складають протокол або роблять відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення, про огляд речей або адміністративне затримання.

У разі вчинення порушень, передбачених ст. 174, 190 – 195-4 КУпАП, поліцейський має право вилучити нагородну, вогнепальну мисливську, пневматичну зброю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с та холодну зброю, бойові припаси і спеціальні засоби самооборони. Поліцейський має право провести особистий огляд і огляд речей порушника. До особи, яка вчинила правопорушення під час виконання службових обов'язків, застосовують вилучення зброї, особистий огляд і огляд речей лише в невідкладних випадках.

Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія визна-

чено в ст. 265-1 КУпАП.

За наявності підстав вважати, що водій учинив порушення, за яке відповідно до КУпАП може бути накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами, працівник уповноваженого підрозділу тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення, і видає тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами. Про тимчасове вилучення посвідчення водія роблять запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Порядок і підстави тимчасового затримання транспортних засобів передбачено в ст. 265-2 КУпАП.

У разі наявності підстав вважати, що водій учинив порушення, передбачені ч. 1 – 4, 6, 7 ст. 121, ч. 3 ст. 122 (у частині порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху), ст. 122-5, 124, 126, ч. 1 – 4 ст. 130, ст. 132-1, 206-1 КУпАП, працівник уповноваженого підрозділу, що забезпечує безпеку дорожнього руху, тимчасово затримує транспортний засіб шляхом блокування або доставляє його для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку, що дозволяється виключно у випадку, якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху, у тому числі за допомогою спеціального автомобіля – евакуатора. Про тимча-

сове затримання роблять відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Після тимчасового затримання транспортного засобу працівник відповідного уповноваженого підрозділу Національної поліції зобов'язаний надати особі можливість повідомити про тимчасове затримання транспортного засобу та своє місцезнаходження іншу особу за власним вибором і вжити заходів щодо повернення автомобіля до місця постійної дислокації, а також забороняє експлуатацію транспортного засобу до усунення несправностей, виявлених у процесі його огляду, або до демонтажу спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

Якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво не перешкоджає дорожньому руху, то цей транспортний засіб не може бути доставлений для зберігання на спеціальний майданчик.

Транспортний засіб може бути тимчасово затриманий на строк до вирішення справи про адміністративне правопорушення, але не більше трьох днів із моменту такого затримання. Після закінчення триденного строку тимчасового затримання транспортного засобу особа має право звернутися за його отриманням. Таке звернення особи є обов'язковим для його виконання незалежно від стадії вирішення справи про адміністративне правопорушення. За подання такого звернення та повернення особі тимчасово затриманого транспортного засобу не може стягуватися плата. Порядок

тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках та стоянках визначається Кабінетом Міністрів України.

4.7. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

Проникнення до житла чи іншого володіння особи є превентивним поліцейським заходом.

На підставі ст. 38 Закону України «Про Національну поліцію» поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

- рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні злочину;
- припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які перебувають у житлі або іншому володінні.

Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складають протокол.

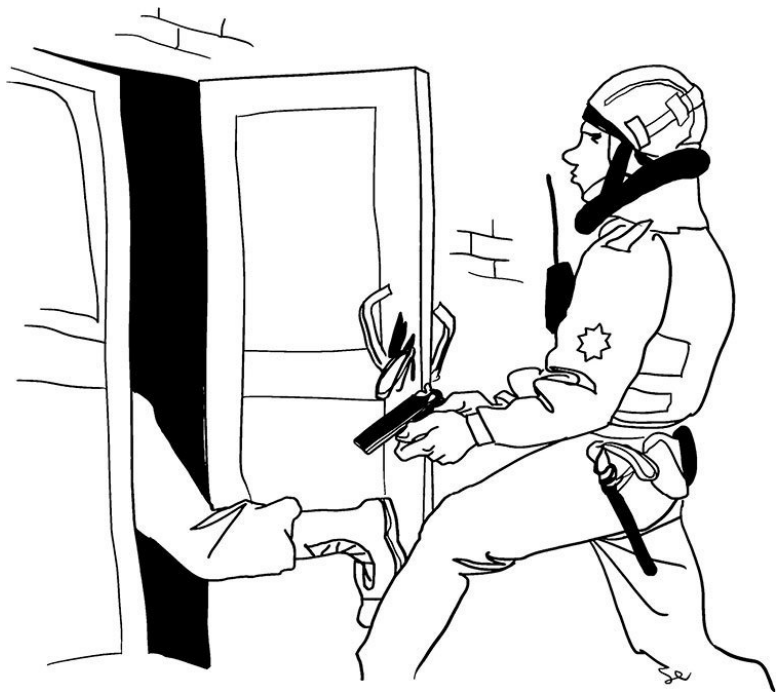

УВАГА!

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

НІХТО НЕ МАЄ ПРАВА проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, передбачених ч. 3 ст. 233 КПК України.

Випадки, які дозволяють слідчому, прокурору увійти до житла чи іншого володіння особи до постановлення ухвали слідчого судді, вважаються невідкладними. Вони пов'язані з врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину. У такому разі слідчий, за погодженням із прокурором, зобов'язаний невідкладно після здійснення цих дій звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді.

4.8. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи

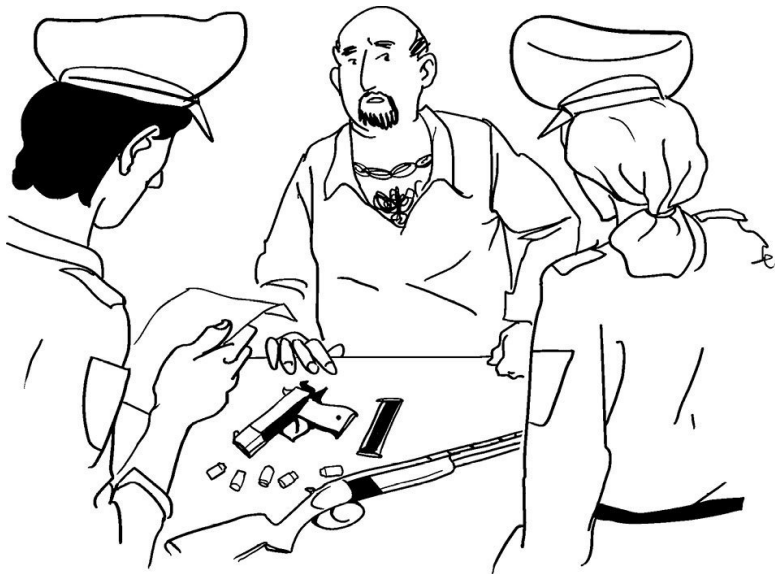
Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», поліція здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил і порядку зберігання та використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ (п. 21 ст. 23).

Забезпечувана поліцією дозвільна система поширюється на бойову нарізну зброю військових зразків або виготовлену за спеціальним замовленням, охолощену, нейтралізовану, несучасну, спортивну, мисливську вогнепальну зброю, бойові припаси до зброї, основні частини зброї, пневматичну, холодну зброю, пристрої та патрони до них, що належать підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання та громадянам. Саме такі види зброї є предметами вчинення адміністративних правопорушень у сфері дозвільної системи.

Поліція в порядку, визначеному МВС України, може оглядати за участі адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб – підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де є

зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поводження з ними та правил їх використання.

Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, наявні у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання й використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система, з метою перевірки дотримання правил поводження з ними та правил їх використання.

Відповідно до порядку, визначеного МВС України, поліція вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання й використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення

матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування) у разі виявлення порушення правил поводження з ними та правил їх використання, що загрожують публічній безпеці та порядку, до усунення таких порушень.

Поліція інформує відповідний орган МВС України в односторонній строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання та використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів, речовин, щодо зберігання й використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система.

4.9. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису

Для забезпечення публічної безпеки і порядку поліція може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- й відеотехніки, що перебуває в чужому володінні.

Зазначені дії сприяють:

- попередженню, виявленню або фіксуванню правопорушення, забезпеченню публічної безпеки, порядку та охорони власності, а також безпеки осіб;
- забезпеченню дотримання правил дорожнього руху.

Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Згідно зі ст. 251 КУпАП, доказами в справі про адміністративне правопорушення, на основі яких у визначено-

му законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи, є дані, встановлені:

- показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, зокрема тими, які використовуються особою, яку притягують до адміністративної відповідальності, або свідками;

- працюючими в автоматичному режимі чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, зокрема тими, що використовуються особою, яку притягують до адміністративної відповідальності, або свідками;

- працюючими в автоматичному режимі, які використовуються під час нагляду за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху. Ці дані *визнані законом* (ст. 252 КУпАП) *доказами* в справі про адміністративне правопорушення, на основі яких у законодавчо визначеному порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

4.10. Поліцейське піклування

Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

- 1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;
- 2) особи, яку підозрюють у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де її утримували на підставі судового рішення;
- 3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;
- 4) особи, яка перебуває в публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Наслідками поліцейського піклування можуть бути:

- відносно осіб, зазначених у п. 1, – передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;
- щодо осіб, зазначених у п. 2, 3, – передання відповідному закладу;
- стосовно осіб, зазначених у п. 4, – передання до спеціального лікувального закладу чи доставляння до місця проживання.

– Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

– Про права поліцейський може не повідомляти, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії та керувати ними.

– Поліцейський уповноважений вилучити в особи зброю

чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим або собі, незалежно від того, чи заборонено їх обіг.

УВАГА!

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

ПОЛІЦЕЙСЬКОМУ ЗАБОРОНЕНО здійснювати обшук особи, щодо якої відбувається поліцейське піклування.

Про застосування поліцейського піклування складають протокол, у якому зазначають:

- місце, дату й точний час (години і хвилини) застосування поліцейського заходу;
- підстави застосування;
- опис вилученої зброї чи інших предметів;
- клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписують поліцейський та особа. Копію протоколу відразу під підпис вручають особі. Протокол можуть не надавати особі для підписання, а його копію – не вручати в разі, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати власні дії та керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідальному поліцейському в підрозділі поліції.

За наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ:

– надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьким родичам, членам сім'ї чи іншим особам за її вибором. У разі, якщо особа є недієздатною, не може усвідомлювати власні дії та керувати ними, здійснити заходів, щодо розшуку близьких родичів, членів сім'ї чи осіб, які можуть надати інформацію;

– негайно поінформувати батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

4.11. Затримання та доставлення правопорушника або особи, яку підозрюють у вчиненні злочину

Затримання особи є заходом забезпечення як адміністративного, так і кримінального провадження, що застосовується на підставі та в порядку, визначених КУпАП та КПК України.

Як захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення адміністративне затримання полягає в примусовому короткочасному обмеженні свободи дій і пересування правопорушника.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підстави затримання, роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати затримання, повідомити інших осіб про затримання, захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника.

Закон (ст. 262 КУпАП) дозволяє провадити адміністративне затримання Національною поліцією у разі вчинення таких адміністративних правопорушень :

- дрібного хуліганства;
- насильства в сім'ї;
- порушення порядку організації та проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій;
- поширення неправдивих чуток;
- злісної непокори законному розпорядженню чи вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також військовослужбовця чи образи їх;
- публічних закликів до невиконання вимог поліцейського;
- прояву неповаги до суду;
- незаконного доступу до інформації в автоматизованих системах;
- порушення правил про валютні операції;
- правил обігу наркотичних засобів або психотропних речовин;
- незаконного продажу товарів або інших предметів;
- торгівлі з рук у невстановлених місцях;
- розпивання спиртних напоїв у громадських місцях чи появи в громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль;
- є підстави вважати, що особа займається проституцією;
- порушення правил дорожнього руху;
- недотримання правил полювання, рибальства й охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охоро-

ну й використання тваринного світу;

– порушення правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду через територію України.

У разі вчинення особою зазначених адміністративних правопорушень поліцейський має право затримати особу за наявності підстав, визначених ст. 260 КУпАП:

– з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу;

– для встановлення особи;

– з метою складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим;

– задля забезпечення своєчасного й правильного розгляду справ;

– з метою виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Адміністративне затримання правопорушника може тривати **НЕ ДОВШЕ ТРЬОХ ГОДИН**, відлік яких розпочинають з моменту фактичного затримання особи.

Закон (ст. 263 КУпАП) дозволяє поліцейському затримувати до трьох діб, повідомивши про це письмово прокурора протягом 24 год з моменту затримання, лише осіб, які:

– незаконно перетнули або зробили спробу незаконно пе-

ретнути державний кордон України, порушили порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, порушили прикордонний режим, режим у пунктах пропуску через державний кордон України або режимні правила в контрольних пунктах в'їзду-виїзду, вчинили злісну непокору законному розпорядженню або вимозі військово-службовця чи працівника Державної прикордонної служби України або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також іноземців та осіб без громадянства, які порушили правила перебування в Україні або транзитного проїзду через територію України, – для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи і з'ясування обставин правопорушення;

– порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, – для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження.

Про адміністративне затримання складають протокол, у якому зазначають:

- дату й місце його складання;
- посаду, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол;
- відомості про особу затриманого;
- час і мотиви затримання.

Під час складання протоколу про адміністративне затри-

мання посадова особа, яка здійснює адміністративне затримання, роз'яснює особі, яка вчинила адміністративне правопорушення, її права, передбачені ст. 55, 56, 59, 63 Конституції України та ст. 268 КУпАП, а також її право на отримання безоплатної вторинної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

Протокол підписують посадова особа, яка його склала, та затримана особа. У разі відмови затриманого підписувати протокол у документі роблять запис про це.

Про місце перебування особи, затриманої за вчинення адміністративного правопорушення, *негайно повідомляють її родичам*, а на її прохання – також власникам відповідного підприємства, установи, організації або уповноваженому ним органу, про що також роблять відмітку в протоколі.

За наявності зауважень і скарг на дії працівників поліції роблять відповідний запис із зазначенням їх суті.

З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення, у разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, на підставі ст. 259 КУпАП, *правопорушника може бути доставлено до органу поліції*, штабу громадського формування, громадського пункту охорони порядку.

Про підстави, порядок і спосіб доставлення особи обов'язково складають рапорт на ім'я керівника органу поліції, у якому зазначають:

– дату, місце, спосіб учинення адміністративного право-

порушення;

– відомості про особу правопорушника;

– місце, час, спосіб доставлення особи для складання протоколу;

– стан психічного та фізичного здоров'я, у якому перебувала особа під час доставлення, наприклад, наявність синців, подряпин, ран та інших ушкоджень за результатами поверхневої перевірки, скарг на самопочуття, чи надавалась невідкладна медична допомога (лікарем якої бригади швидкої допомоги);

– чи було застосовано до доставленої особи інші превентивні поліцейські заходи, які обмежують певні права й свободи людини (ст. 30 Закону України «Про Національну поліцію»), зокрема перевірка документів особи, опитування особи, поверхнева перевірка, зупинення транспортного засобу тощо;

– чи було застосовано до особи заходи поліцейського примусу (фізична сила, спеціальні засоби, вогнепальна зброя), чи було і яку було заподіяно шкоду внаслідок їх застосування;

– як поведився правопорушник під час доставлення.

Про підстави, обставини та наслідки застосування фізичної сили, спеціальних засобів та застосування вогнепальної зброї **ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ СКЛАДАЄ ОКРЕМИЙ РАПОРТ** на ім'я начальника територіального органу Національної поліції, на підставі якого проводять службове роз-

слідування.

Усі без виключення особи, які вчинили адміністративні правопорушення та яких доставлено до територіального органу Національної поліції, приміщення громадського пункту охорони порядку, підлягають реєстрації в спеціальних журналах обліку доставлених осіб.

ПОЛЩЕЙСЬКИЙ, ЯКИЙ ЗДІЙСНЮЄ ЗАТРИМАННЯ, ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ: негайно повідомити затриманому зрозумілою для нього мовою підстави затримання, та у вчиненні якого злочину він підозрюється, а також роз'яснити право мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього, негайно повідомити інших осіб про його затримання і місце перебування, вимагати перевірки обґрунтованості затримання та інші процесуальні права.

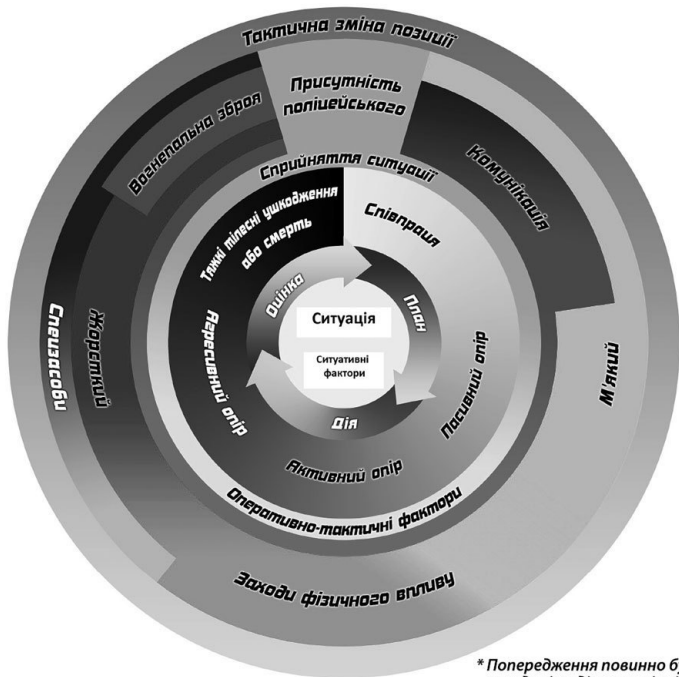
5. ТАКТИКА ДІЙ У ТИПОВИХ СИТУАЦІЯХ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ

5.1. Основи патрулювання та модель застосування сили

5.1.1. Застосування континіуму сили

Застосування континіуму сили, або «драбини сили», розглядається, як прогресивна шкала, де поліцейський може/повинен задіяти силу.

Модель застосування сили

* Попередження повинно бути перед усіма діями поліцейського

* Кайданки можуть застосовуватись при будь-яких діях підозрюваного

СПІВПРАЦЯ	ПАСИВНИЙ ОПІР	АКТИВНИЙ ОПІР	АГРЕСИВНИЙ ОПІР	ЗАГРОЗА ЖИТТЮ та/або ЗДОРОВ'Ю (смерть або ТТУ)
1) Присутність поліцейського 2) Тактична комунікація 3) Легкий тактильний контакт 4) Фізичний контроль: — Кайданки та/або інші засоби обмеження рухливості	1) Присутність поліцейського 2) Тактична комунікація 3) Легкий тактильний контакт 4) Фізичний контроль 5) Кайданки та/або інші засоби обмеження рухливості — Кийок як допоміжний засіб при супроводі	1) Присутність поліцейського 2) Тактична комунікація 3) Легкий тактильний контакт 4) Фізичний контроль 5) Кайданки та/або інші засоби обмеження рухливості 6) Кийок як допоміжний засіб при супроводі: — Прийоми рукопашного бою — Службовий собака (без укусів) — Засоби примусової зупинки ТЗ	1) Присутність поліцейського 2) Тактична комунікація 3) Легкий тактильний контакт 4) Фізичний контроль 5) Кайданки та/або інші засоби обмеження рухливості 6) Кийок допоміжний засіб при супроводі: — Засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівливої дії — Електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії. — Прийоми рукопашного бою, у т. ч. удари — Кийок (штовхання, удари) — Пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії — Службовий собака (укуси) — Службовий кінь — Засоби примусової зупинки ТЗ	1) Присутність поліцейського 2) Тактична комунікація 3) Легкий тактильний контакт 4) Фізичний контроль 5) Кайданки та/або інші засоби обмеження рухливості 6) Прийоми рукопашного бою, у т. ч. удари 6) Кийок (штовхання, удари) — Засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівливої дії — Електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії — Пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії — Службовий собака (укуси) — Службовий кінь — Засоби примусової зупинки ТЗ — Помпова рушниця з низьким рівнем летальності (менше ніж 4,55 метрів). — Вогнепальна зброя
НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ВПЛИВУ (низька вірогідність нанесення тілесних ушкоджень).			СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ ВПЛИВУ (ймовірність нанесення тілесних ушкоджень чи спричинення сильного болю).	ВИСОКИЙ РІВЕНЬ ВПЛИВУ (ймовірність нанесення тяжких тілесних ушкоджень чи смерті).

Застосування континууму сили також розглядається як «набір варіантів». Поліцейський може визначити адекватний рівень реагування в залежності від ситуації, з якою він стикається.

Види впливів у залежності від ситуації:

- присутність поліцейського;
- вербальні команди;
- легкий тактильний контакт (дотик руки тощо);
- фізичний контроль;
- самозахист;
- застосування спецзасобів та техніки;
- приведення вогнепальної зброї в готовність;
- застосування вогнепальної зброї.

Присутність поліцейського

Завдяки професійній поведінці, позитивній та впевненій позиції, акуратному зовнішньому вигляду працівник поліції часто може розрядити ситуацію тільки однією своєю присутністю.

Вербальні команди

Здатність поліцейського демонструвати професійність, впевненість та забезпечити дотримання правил за допомогою вербальних та невербальних засобів.

Легкий тактильний контакт

Техніки, які спонукають підозрюваного виконувати вербальні команди за допомогою дотиків до нього.

Фізичний контроль

Методи (прийоми) фізичного контролю використовуються для встановлення контролю над підозрюваним, що демонструє (чинить) пасивний, активний, агресивний опір, для досягнення поступливості, за допомогою технік больового контролю.

Самозахист

Самозахист – це вміння поліцейського проводити комплекс спеціальних прийомів боротьби (заходів примусу) з метою забезпечення особистої безпеки і безпеки інших осіб, припинення правопорушення та затримання особи, яка його вчинила.

Застосування спецзасобів та техніки включають будь-які з спецзасобів:

- газовий балончик або інші хімічні речовини;
- гумову палицю;
- кайданки.

Приведення вогнепальної зброї в готовність

Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, яка склалася, можуть виникнути підстави для її застосування чи використання.

Застосування вогнепальної зброї

Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу та застосовується поліцейським як крайній захід.

5.1.2. Рівні опору

1. Пасивний опір.
2. Активний опір.
3. Агресивний опір.

Пасивний опір

Підозрюваний чинить пасивний опір, а саме:

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.